

POLITZEILEHT

Nr. 6

AJAKIRI

„Loodushoid ja Turism“

1940. AASTA ° II AASTAKÄIK

ILMUB 6 KORDA AASTAS, PILTIDEGA JA JOONISTEGA

VÄLJAANDJA: LOODUSHOIU- JA TURISMI-INSTITUUT

Toimetuse peatoimetaja dir. P. Päts, vastutav ja tegev toimetaja G. Vilbaste, toimetajad P. Randpõlv, A. Suur, E. H. Truuvere.

Sisult koosneb „**LOODUSHOID JA TURISM**“ järgmisist osadest:

- I. Loodushoid ja looduskaitse.
- II. Turism ja kosukohad.
- III. Pargindus ja iluaiandus.
- IV. Kodukaunistamine.
- V. Loomakaitse.

„**LOODUSHOID JA TURISM**“ on kasulik, vajalik ja huvitav ajakiri kõigile omavalitsusile, ametiasutusile, kultuur-, majandus-, turismi- ja noorsoo organisatsioonidele, koolidele, õpetajaskonnale, looduskaitse usaldusmeestele, suvitus- ja ravi-kohtadele, hotellinduse ettevõtjatele, aiandustegelastele, kodukaunistamise komiteedele, loomakaitse ühinguile, mitmesuguste organisatsioonide liikmeile ja kõigile, kes on huvitatud kasulikest uudistest ja juhistest eelloetletud aladelt.

„**LOODUSHOIU JA TURISMI**“ tellimishind 1940. aastal on: aastas kr. 3.50, poolaastas kr. 2.—, üksiknumber 90 snt.

„**LOODUSHOIU JA TURISMI**“ kuulutushind 1940. aastal on: 1 lk. kr. 50.—, 1/2 lk. kr. 25.—, 1/4 lk. kr. 13.— ja 1/8 lk. kr. 8.—.

Toimetuse ja talituse aadress: **Tallinn, Loodushoiu- ja Turismi-Instituut, Koidula 23.** Posti jooksev arve nr. 118. Telefon 305-29, pärast kella 15 — 312-49.

Tellimine 1940. aastaks on avatud

Tellimisi võtavad vastu kõik Vabariigi postiasutused

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 6 (557)

Tallinnas, 30. märtsil 1940

XIX aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Prefekt J. Vares 50-aastane. — Rõhkem rõhku ametioskuse arendamisele. — Sõrmejoonestiku näidiste jäotus eestlastel — G. Lindvet. — Uuest veretöestamisviisist — E. Kongo. — Põhjalikkuse tähtsusest jülitamisel — A. Pürisild. — Kanada Polaarmaa politsei. — Bill Carllyle — rongiröövel jm.

Viljandi-Pärnu prefekt

J. VARES

50-aastane

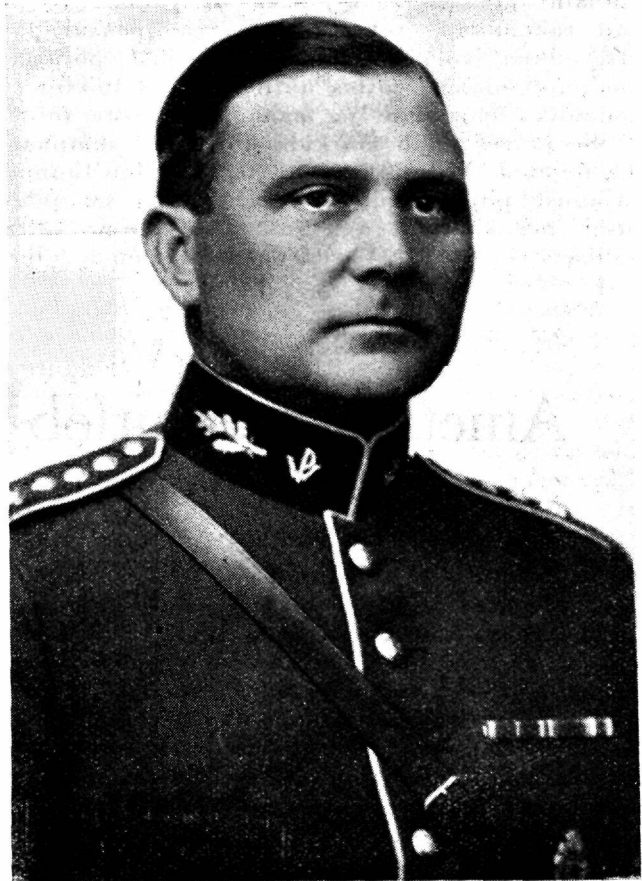
1. aprill 1940 märgitseb Viljandi-Pärnu prefekt Jakobus Vares 50. sünnipäeva. Sel juhul võib küll ütelda: imelikud on saatuse teed!

Kas võis juubilar või keegi teine arvata, et Aidu (nüüd Paistu) valla talumehe poeg kireva ja juhtumusrikka noorpõlve lõpul satub Viljandis tööle esimese Eesti politseijuhina ja nüüd — täismehena ikka jõudnud — asub samal kohal, meie tublimana, esinduslikuma ja tunnustatuima prefektina.

Millega võib seletada, et talumehe poeg, töötanud suures Moskvas apteegiõpilasena, õiendanud reaalkooli lõppeksami, siirdunud Petrogradi kõrgemaile põllumajanduslikele kursusele, sealt Moskva evakueeritud Riia politehnikumi, ei jäänud nendele huvialadele peatuma?

J. Vares astus vabatahtlikuna 1911. a. Vene sõjaväkke, kus omandas ohvitseri aukraadi ja 1914. a. võttis osa Maaõjast. Sama aasta sügisel sai J. Vares lahingus Lodži juures raskest haavata ja langes sõjavangi sakslaste kätte. Pääsenud tagasi Venemaale ja olnud ravimisel Kaukaasias, vabastati J. Vares 1917. a. sõjaväeteenistusest, seejärel siirdus kodumaale.

Ka siin arenesid sündmused kiires tempos ja 1918. a. valiti J. Vares Viljandi maakonna miilitsaülemaks. Täitnud kuni 3. apr. 1919 paralleelselt ka raskeid Viljandi maakonna komandandi kohuseid, nimetati J. Vares 1920. a. Politsei Peavalitsuse ülemaks kohale. Siit siirdus

J. Vares veel kord tsiviilteenistusse, ringkonnavalitseja kohale Järvamaale, ja lühikese vaheaja järel astus 1925. a. uuesti politseisse, Petseri maakonna politseiülemaks kohale. Nüüd leidis J. Vares politseiteenistuse lõplikult, teenides prefektina Pärnus, Tartus ja alates 1934. a. seniseni Viljandis, Viljandi-Pärnu prefekti vastutusrikkal kohal.

Suur kutsumus on vist ainus sadaladus, mis on toonud J. Vares rasketele politseiteenistuse alale, noorpõlve kiindumuste ja harrastuste kiuste roheteaduse, põllumajanduse ja ohvitseri kutse vastu. Ja sellele kutsumusele on J. Vares järgnenud suure tööõõmu ja enesesalgamisega, vaatamata väga raskele isiklikele üleelamusile, nagu oli seda siirdumine vabatahtlikuna sõjaväeteenistusse, kutsumine ohvitserina maailmasõtta, õpingute katkestamine Peterburi kõrgemal põllumajanduslikel kursusel, raskelt haavataasaamine ja sõjavangi sattumine Poolas, sõjavangipõlv Saksamaal ja tegevus 1919. a. Viljandimaa komandandina.

Taolised katsumised murduksid nõrga mehe, J. Vares on osutunud tugevaks ja on vaid karastunud, omandanud laialdasi teadmisi ja hinnatavaid kogemusi. Neid on juubilar edukalt rakendanud pika aastate rea jooksul politseijuhina, viimaseil aastail aga just politsetöö uutel aladel, võttes aktiivselt osa tuletõrje, kodanliku õhukaitse ja maaomavalitsuste tööst.

Seejuures tuleb märkida ühte eriti sümpaatselt joont J. Vares juures: tema ei ole tunnud vajadust populaarsuse järele. Osalt sel põhjusel, peaaegjalikult aga suure töökoorma tõttu politseis, ei ole J. Vares ennast sidunud selts-

kondliku tööga peale tegevuse politseiorganisatsioones. Viimaseis on J. Vares teotsenud sellest kõige innuga, olles Politseiametnike Keskkoogu Nõukogu ja selle revisjonikomisjoni liigi ja Viljandi Politseiametnike Kogu esimees. Jus viimasena on J. Vares palju saavutanud, algatades ja juhtides kohaliku politsei koosolekuid võistlusi, aktusi, pidusid ja muid üritusi.

Eriti on allakriipsutatav J. Vares seltskonna ja politsei suhtlemise ja vastastikusarusaamise süvendamisel. Sel alal ilmnenuid häid reid on J. Vares selgitanud ja lahendanud piinliku täpsusega. Ja tulemuseks on prefektuuripiirkonnas kodanike kõigiti hea ja usalduslik vahetõrje.

J. Vares täpsus ja nõudlikkus võib tunduda karmina, tegelikult on see asjalikult erapooletu suhtumine tööülesandesse, kusjuures ei ole enam-ega vähemeelstatuid.

Eraelus on juubilar meeldivalt seltskondlik ja omab palju sõpru üle riigi. Vabal ajal tema kas ruttab jälgima oma „Sova“ talu majapidamist või sooritab kiireid-pikki jalutuskäike.

Nii astub oma suurele kutsumusele järgnenud juubilar üle 50. a. läve, saadetuna kaasametnike ja sõprade kindlast soovist ja tunde- et tema elu- ja töökäik areneb ka eelolevaid aastail õnnelikult ja tulemusrikkalt.

T. V. K.

Ametkond õnnitleb prefekt J. Varest tema 50. sünnipäeval

Prefekt Jakob Vares on neid väheseid politseijuhte, kes püsib oma raskel ja vastutusrikkal postil Vabariigi algpäevist. J. Vares nimelt on tihedalt seotud Viljandi politsei organiseerimise ja arenguga. J. Vares alustas oma teenistust politseis Viljandi maakonna miilitsaülemana novembris 1918. a., raskel ajastul, kus kõik tuli uuesti luua ja korraldada. Puudusid vastava ettevalmistusega inimesed, puudusid varustus, puudusid kogemused. Polnud kerge leida kaastöölisi ja korraldada ametkonda. Teiselt poolt tõstis pead omariiklusele vaenuline element, kes valmistas enamluse võimaluse viimist sissetungivate Vene enamlike sõjavägede abil.

J. Vares energilisel teotsemisel loodi enamvähem kindel organisatsioon — miilits — ja pandi maksma kord maakonnas ja linnas.

Politseiperes tuntakse prefekt J. Varest kindla käega ülemana. Oma käitumiselt ja distsipliinilt on prefekt J. Vares olnud alati eeskujuks alluvaile. Õiglase ja erapooletu suhtumisega alluvaisse juhina ja

ülemana prefekt J. Vares on kindlustanud enesele alluvate peres sügava ja usaldusliku lugupidamise.

Prefekt J. Vares loosungiks teenistuse alal on püüdnud kindlale ja teadlikule korrale, aususele ja õiglusele.

Mulle meenub meeskonna ülevaatus prefekt J. Vares poolt tema teiskordsel asumisel politseijuhi kohale Viljandisse Viljandi-Pärnu prefektina septembris 1934. a., kus ta meeskonnale peetud kõnes muuseas tähendas: „Teenistuses tuleb olla õiglase ja aus, ja kui sellest peetakse kinni, siis saame hästi läbi.“ J. Vares nii on ka olnud.

Alluvate teenistumured on prefekt J. Varesel seisnud alati südame lähedal. Ta on korraldanud nende töökoormatise õiglast jaotamist, teenistusalaste olukordade parandamist, väljaõpet ja kasvatust.

50 a. sünnipäeva puhul ütleb alluvate pere prefekt J. Varesele südamlikke õnnitlusi ja soovib temale raudgematut jõudu ja tervist edaspidises töös.

H. JAMS, konstaabel.

Rohkem rõhku ametioskuse arendamisele

KOGUDE OSA SELLES TÖÖS

Politseiametnike kogude põhikiri (RT. 1936, 32, 221) on loonud avara tegevusvälja politseiametnike isetegevuseks nii ametioskuse arendamise kui ka majandusliku omaabi korraldamise alal.

Põhikirja lähemal vaatlemisel veendume, et raamistik nii ühe kui teise ala viljeldamiseks on niivõrd laiaulatuslik, et vaevalt suudetakse kõigis sektoreis korruga ja täiepingega tööle rakendada. Eeskätt on see seisukoht maksev kogude kohta, kus liikmete arv on väike. Teisest küljest tekib edukaks tegevuseks takistusi majanduslikust küljest, sest korralisist kogu sissetulekuist ei jätku näiteks lektorite palkamiseks, hädavajaliku kirjanduse soetamiseks, ekskursionide toetamiseks jne.

Kui aga üritusi sooritada ainult ametnike kulul, siis muutuks see osavõtjatele majanduslikult koormavaks. Tõsi on, et igal aastal korraldatakse sissetulekute hankimiseks pidusid, kuid kes tunneb meie väikelinnade olusid, see teab, kui vaevaline on seegi tee, hankida pidudega tulu.

Arvatavasti peaks majanduslik olukord kohtadel lähemas tulevikus paranema, sest politseipere senine suurim ja kulukam üritus — oma pubkekodude soetamine — hakkab juba lõpule jõudma.

Nüüd, kus kogud on teotsenud nende praeguses kujus juba ligi neli aastat, näib, et kogudes tuleks pearõhk isetegevuse alal panna ametioskuse, eriti jälitamisoskuse arendamisele. Mispärast? Seepärast, et jälitamise alal on nõuded kasvanud otse pöördeliselt. Siin tarvitseb ainult mõelda 1-st veebruarist 1935 kehtima hakanud kriminaalõiguse reformile, mis ajast peale politseikonstaablid ja -assistendid said politsei-uurijaiks kohtu-uurijate funktsioonides.

See asjaolu ütleb väga palju. Esiteks seda, et politsei peab olema mitte ainult hea süütegude jälitaja ja süüdlaste avastaja, vaid ta peab olema ka hea seadusetundja ja kõrgesti arenenud kutse-eetikaga, et ta suudaks väarikalt täita temale pandud politsei-uurija ülesandeid. Oleks ekslik arvata, et eeltoodud omadusi saadakse juba sündides kaasa. Küll aga võib neid omadusi saavutada õppimise ja pideva arendamise teel. Kogud peavad siin appi tulema, ja selles osas tööle asumisel ei võiks majanduslikud raskused kuigi pidurdavalt mõjuda.

Huvitav on siinkohal meenutada, kuidas suhtuti mõnelt poolt kavatsetavasse politseijuurduse legaliseerimisse, kui see püsis veel eelnõuna. Nimelt 11. Õigusteadlaste Päeval 1932. a. 1. aprillil refereeris vandeadvokaat K. Grau kriminaalkohtupidamise seaduse eelnõust, kusjuures ta peatus ka eelnõu § 60 juures, mis teatavasti taotles suurt ja põhimõttelist muudatust senise juurdus-toimetamise korra alal (vt. KKS. § 60). Referent ütles muuseas:

Siin on komisjon liiga kaugele läinud oma uuenduses, mis kuritegevuse jälitamises ebasoovitavaid tagajärgi võib anda, kui arvesse võtta, et eelnõu § 67 alusel „juurduse toimetamise õigus on politsei konstaablitel, kriminaal- ja poliitilise politsei assistentidel ja kõigil teistel kõrgematel politseiametnikudel“. Kui kõrgemate politseiametnike kätte, kes vilunud oma tegevuses ja kelle hulgas paljud kõrgema juriidilise haridusega isikud, võiks usaldada kohtuniku tegevust, milleks osutub praegusel korral kohtu-uurija toimetust, siis seda ei või ometi kuidagi lubada ja võimaldada konstaablite ja teiste vilumatute politseiametnike suhtes. Pealegi võib neid juurdusprotokolle, nagu pärastpoole näeme, eelnõu § 424 ja 425 alusel kohtus avaldada võrdselt kohtu-uurija protokollidega. § 90 on märgitud, et „kohtu-uurija on õigustatud kontrollima, täiendama ja tühistama politsei poolt juurduse kestel ettevõetud toiminguid ja korraldusi pärast juurduse saamist. Politsei juurduse toiminguid, mis on § 60 põhjal eeluurimise eeskirjade järgi rahuldavalt ja täielikult toimetatud, ei ole kohtu-uurija kohustatud kordama“. Ning § 92 põhjal võib kohtu-uurija tunnistajate ülekuulamise toimetamist, läbiotsimist ja väljavõtmist sellekohase määrusega politseile ülesandeks teha. Kõigest sellest tuleb järeldada, et politseile on pandud kohtulikud toimetused, mis aga praeguse seisundi juures on vastuvõtmatu. Kui asi on nii, siis tekib tahtmatult küsimus, kas kohtu-uurija on kohtuliige või kuulub politseiperre? Milleks on siis üldse kohtu-uurija ametis? Ning milles seisneks tulevikus kohtu-uurija tegevus? Kas politseiprotokollide täiendamises ja kontrollimises? Säärase seadusestruktuuri juures oleks kohtu-uurijate instituut täiesti üleaarne. Kuid samuti on ka arusaadav, et säärane eeluurimise kord kaebalused samasse seisundisse asetaks, mis oli tuntud Venemaal enne kohtu reformimist. Nii kaugele tagasi hüpata meil vajadust ei ole... See uus suund eelnõus on põhimõtteliselt valealusel ja võõras Lääne-Euroopa kultuurriiges ning ka meil täiesti vastuvõtmatu. (Vt. XI Õigusteadlaste Päeva protokollid 1932.)

Kaheksa aastat on sellest mööda, kui öeldi eeltoodud sõnad ja juba viis aastat on politsei teotsenud temale pandud uutes funktsioones juurdusetoimetamise alal.

Kuidas on politsei tulnud sellega toime? Vastuse sellele küsimusele võiks anda kriminaalpolitsei 20. aastapäeva puhul „Politseilehes“ avaldatud kirjutis, kus Kohtukoja prokurör ütleb, et kriminaalpolitsei kõrge töötase ja hästi väljaõpetatud isiklik koosseis on leidnud väarikat hindamist kohtutegelaste ja üldse õigusteadlaste poolt ja et kriminaalpolitsei on oma uute ülesannetega hästi toime tulnud, ning et kohtud ja prokuratuur hindavad

Väljavõte ülikooli auhinnatööst teemale

„Sõrmejoonestiku-näidiste jaotus eestlastel”

Sõrmejoonestiku-näidiste esinemise sagedus ja pärivus.

Tahtmata tekib küsimus: kas leidub isikuid, kellel esineksid identsed sõrmejoonestikud? Peaaegu kõik teadlased, kes selle küsimusega on tegelnud, väidavad kindlalt, et pole ühtegi inimest täpselt samasuguste sõrmejoonestiku-näidistega.

Galtoni arvestuse järgi (Galton, Finger prints, pag. 109) esineb 64 miljardit erinevaid sõrmenäsaajooniseid ja kuna tema inimkonna üldarvu hindab 16 mil-

jardile, siis esineb 25% võimalust, et üks sõrmejoonestiku näidis oleks identne teise isiku omale. Need arvestused põhjenevad vaid ühele sõrmele. Kui võrrelda kaht sõrme kahel erineval isikul, siis peaks võetama 64 miljardit ruudus, kui aga kolmel isikul, siis sama arv kuubis jne. Võttes nüüd ühe isiku normaalse sõrmede arvu — kümme, saame fantastilise arvulise suuruse: 64.000.000.000¹⁰, arv, mille kõrval kogu inimkonna hulk oleks ligilähedane nullile (Heindli j.).

Galton on hinnanud inimkonna üldarvu 16 mil-

väärikalt kriminaalpolitsei koostööd ja usaldavad seda täiel määral.

Agasid pidupäeval öeldud tunnustussõnad ei tohi uinutada mugavale ükskõiksusele, seda enam, et öeldu käib ainult ühe politseibaru kohta.

Oleks õige tee, kui kogud asuksid järjekindlalt referaatkoosolekute, kursuste jne. korraldamisele, võttes referaatide aineks ametioskuslikke küsimusi, eriti juurdluste toimetamise alal, millega seltsiks tihedas kontaktis juriidilised küsimused, sest on tõsiasi, et politseiniku peamiseks ülesandeks on süütegude jälitamine ja süütegude vältimine kriminaalkohtupidamise seaduses ettenähtud korras, milliste ülesannetega aga käib kehtiva korra järgi alati kaasas juurdlus. Seega peaaegu iga meie toimingut saadab juurdlus. Tundub aga, nagu seisaks meil kogude ülesannete hulgas esikohal laske- ja spordialad, millisele tähelepanekule on kinnitust annud „Politseilehes“ aegajalt avaldatud kogude tegevusülevaated.

Siin võidakse ju vastu väidelda, öeldes, et ametioskuse eest on juba küllaldaselt hoolitsetud politseikoolis ja seal ammutatud teadmisi peaks jätkuma igapäevaseks tööks. Kindlasti on see seisukoht väär, sest ka kõige paremaist koolis saadud teadmistest ei jätku igapäevase elu poolt esiletõstetud uute ja eriilmeliste ülesannete lahendamiseks.

Ja tunnustagem avameelselt, meie juurdluste tase polegi nii kõrge, nagu mõnikord on sõnandatud ütelda. Vigu tehakse korduvalt ja iga päev. Kuid neid võidakse kord-korralt vähendada, kui tehtud vead süstemaatilise järjekindlusega juurdlustest välja nopitakse ja neid võrreldakse teoreetiliste nõudmistega nii jälitamisteh-

nika kui ka seadusandluse alalt, ja ka jälitamiskogemustest saadud teadmistega. Pealegi sarnane ainekäsitlemine peaks palju huvitavam ja elavam olema kui abstraktsete normide ja reeglite õppimine.

Kes peaks hakkama ülalloodud viisil tööle, et meie juurdlusti tõsta paremale tasemele? Kõigepealt meie ise. Üks ametnikest töötaks temale antud aine läbi, kannaks selle teistele ette, ning peale kaasametnikest oponentide saaksid ka teised koosolekust osavõtjad sõna, kui nad seda soovivad.

Muidugi on eeldatav, et koosolekust võtavad osa ka kohalikud politseijuhid ja võimaluse korral kohapealsed prokuratuuri- ja kohtuvõimu esindajad, kes võivad anda tõhusaid näpunäiteid nii juurdlustes tehtud vigadest kui ka tarvilikest nõudeist juurdluste toimetamise alal.

Sarnased kogude poolt korraldatavad ettekandekoosolekud peaksid toimuma iga kuu üks kord, näiteks palgapäeval, millal ka maarajoonide konstaablid on koos ja kellel eriti oleks selgitust tarvis, sest maal teistest ametnikest eraldatuna pole neil võimalusi mõttevahetuseks ja sageli nõu küsimiseks teenistuslaste ülesannete alal.

Igatahes peaksid tagajärjed olema paremad siis, kui ametnikud ise on tööle rakendatud: olgu see oma tehtud töös esinenud vigade kontrollimisel või mõne politseialasse puutuva aine läbitöötamisel ja ettekandmisel, andes seejuures asjatundlikke näpunäiteid ja nõu.

Piirdusin siin vaid jämedakoelise kava ettetoomisega. Üksikasjad selguvad tööle asumisel.

S. K.

jardile, kuna see tõeliselt on vaid 1,6—2 miljardit, siis on võimalus: et kahel isikul esineks identne sõrmejoonestiku-näidis veel 10 korda väiksem — seega mitte 25%, vaid 2,5%.

Ameeriklase G. Ramose arvestuse järgi tarvitseks maakera elanike arvul ühe inimese kümne sõrme näsajoonestik uuesti korduda alles 4660337 aastasaja pärast, kui võetakse arvesse ainult 20 eritunnust! (A. Liit'i j.)

Nagu ei esine kaht inimest identsete sõrmenäsajoonetega, nii ei andu identsed sõrmejooned pärvivuse teel edasi. Galton (1891. a.) väitis, et sõrmejoonestik on ainulaadne igal isikul ega andu üle vanematelt lastele. Ka prantslased Fargeot ja Senet mainivad kindlalt oma uuringute põhjal, mis nad on teostanud mitmete perekondade kohta viie generatsiooni ulatuses, et sama joonis ei kordu järeltuleval sool. Kuid nende autorite arvamusile räägivad diametraalselt vastu itaallase Cevidalli (1908. a.) uuringud, mis vihjavad siiski pärvivuse võimalusile. Ka sama autori hilisemad tööd koos ta kaasmaalase Benassiga tõendavad viimatimainitud: nimelt andub keerdnäidis edasi kolmel generatsioonil, mis iseenesest harva juhtub.

Pärvivuse kasuks vihjavaile autoreile tuleb anda õigus sellest seisukohast, et järglasil võivad esineda sarnased sõrmejoonestiku-näidised kui vanemil, s. t. ühte klassifitseerimisrühma kuuluvad näidised antropo-daktüloskoopilises mõttes, kuid mitte identsed ehk samasugused politseidaktüloskoopilised vaatekohast, kus tulevad arvesse pisemadki peensused (minutiaie) ning kus iga sõrmejoonise-näidis on omaette originaal. Hellwig väidab, et sõrmejoonestik ei oma tulevikus ahimenterprotsessides mingit tähtsust. Ka ei esine ühemunarakulistel kaksikutel ja kolmikutel, nagu mainib Poll, identseid sõrmenäsajooniseid. Sama tõendavad ka Wilder ja Bromann (Heindli j.).

Üldjoontes näeme, et see paljudele võõras ja tähtsusetu sõrmejoonestik etendab suurt osa nii bioloogilisest kui ka sotsioloogilisest vaatepunktist. Mitmed küsimused on veel lahtised. Seoses olevaid probleeme on uuritud mitmes riigis, on tehtud võrdlusi, lähtudes rassi bioloogilistest ja antropoloogilistest seisukohtadest. Eriti oluline oleks aga vastavate materjalide läbitöötamine meil eesti oludes ja eesti rahval, et saaks võimalikuks teha võrdlusi lähemate hõimudega ja ka naabritega.

Sõrmejoonestiku-näidiste jaotuste tulemused eestlastel.

1. Uurimismaterjal ja selle tehnika.

Läbitöötatud materjal on kogutud 1140-lt isikult ja nimelt 570 mehelt ja 570 naiselt, seega kokku 11400 sõrmejälge e. daktülogrammi. Et kindel olla iga uuritava isiku eesti rahvusse kuuluvuses, kontrollisin piinlikult andmeid, mis saadud isikult eneselt kui ka ta vanemilt. Vastavast jaotusest on välja lülitatud need, kellel üks vanemaist osutus muulaseks, või kui vastav isik, vaatamata ta kinnitusele, et ta kuuluvat eesti rah-

vusse, avaldas kõnelaadis kui ka väliselt vastupidist muljet. Uuritud isikute vanus langeb 8 ja 80 aasta piiresse, seejuures on aga ligi 70% peid, kellede vanus kõigub 10 ja 25 aasta vahel. Nagu juba sissejuhatuses on mainitud, toimub vanas eas sõrmejoonestikus vaid füsioloogilis-kvantitatiivseid muutusi, kuna kvalitatiivne iseloom teatavaks ajaks veel postmortaalselt jääb püsima.

Materjali kogumise allikatega oli teatud raskusi, sest sellise avaliku sõrmejälgede korjamisega polnud paljud harjunud, — on ju vastav töö meil Eestis esmakordne, ja seetõttu avaldati teatavat umbusaldust eriti linnas elavate isikute poolt. Sõrmejälged on võetud järgmistest kohtadest: a) Koolid: 1. Tallinna Prantsuse Lütseum, 2. I Poeglaste Gümnaasium, 3. I Tütarlaste Gümnaasium, 4. Lenderi Eragümnaasium, 5. Tallinna Kodumajanduskool, 6. Saku Majapidamiskool. b) Haiglad: 1. Tallinna Eরাহাigla, 2. Linna Keskaigla. c) Sõjaväeüksused: 1. Tartu Kuperjanovi pataljon, 2. Tallinna Sidepataljon. d) Laagrid: 1. Nõmme skautide laager, 2. Väana suvilastekodu, 3. Kose-Lükat'i lastekodu. Seega üldse 14 kohast, kusjuures juurde tulevad juhuslikult kogutud andmed, mis moodustavad ligikaudu 30% üldandmeist. Tegelik töö läbiviimine, daktülogrammide valmistamine, toimus Polli poolt soovitatud meetodite kohaselt: kasutasin aniliinvärviga (stampofluid) niisutatud puupatju (stampo), mis lubas suurel hulgal isikul pidevalt veeretada sõrmejälgi ning mida tuli niisutada vaid iga 100 isiku järel. Nagu teada, on värvimeetodeid daktüloskopeerimiseks loendamatu hulk: nii näiteks kasutab meie kriminaalpolitsei vastavaks värviks harilikku trükimusta, mis määratakse siledale klaaspinnale, veeretatakse kummirulliga ühetaloliselt siledaks ja võetakse siis sõrmejälgi. Ent antropo-daktüloskoopilise töö teostamiseks nõuab seesugune käsitlusviis iga üksiku indiviidi jaoks liiga palju aega, kuna daktülogrammide valmistamine toimub peaaesjaliselt suuremate inimhulkade kaasabil; seepärast kasutasin eespoolmainitud nõuandeid. Säärase töö jaoks kogutud materjal taotleb peamiselt sõrmejoonestiku-näidiste jämedaid vorme, kuna peensused jäävad kõrvale. Sellele vaatamata võimaldas see meetod kõiki materjalise olevaid sõrmejälgi palja silmaga loendada ning vastavalt grupeerida kolme põhimustri rühma.

Tehniline materjali osiste valmistamine sündis järgmiselt: Sõrmejälgi andev isik istus laua taga, seisin temast vasemal küljel ning algasin tema parema käe väikese sõrme seesmise pinna — või daktüloskoopiliselt V sõrme — otsast kuni esimese liigesejooneni veeretamisega vastava puupadja pinnal, nii et värv kattis ühtlaselt vastava sõrme lõppfaalanksi osa küüne ühest äärest teiseni. Seejärel asetasin sõrme parema külje sellekohasele kaardile ning veeretasin ta kord vastaspoolsele küljele. Nii tegin ka teiste sõrmedega, kui mitte arvestada üksikuid juhtumeid, kus tuli kaarti pöörata 90 kraadi võrra, et eriti paindumatuid põidlaid jäljendiks jäädvustada. Igasuguseist vajutamisist ja edasi-tagasiveeretamisist tuli hoiduda, ehk seda küll paljud püüdsid „abistamise mõttes“ teostada, sest esimene toiming muudab vastava jälje häguseks, kuna

mitmekordsel veeretamisel võib sõrm nihkuda ning seetõttu vastavad joonekesed üksteisega ristuda ja vastava näidise äratundmist raskendada. Sõrmejälgede veeretamine toimus kartongist valmistatud kaartidele, milliseid kasutab Tartu Kohtuarstiteaduse Instituut. Vastavatel kaartidel asusid mõlemad käed kui ka vastavate sõrmede nummerdatud lahtrikesed üksteise all, tagaküljel aga isiku kohta käivate andmete märkimise juhised. Kaartide suurus oli $17,5 \times 13,5$ sm. Sõrmejälgede tüüpide grupeerimisel märkisid vastavale kaardile iga sõrmejälje alla vastava mustri algustähe (L — loogad, K — keerdmustrid ja S — silmused), mis võimaldas hiljemate jaotusmeetodite käsitusel otstarbekohasemat töövõimalust.

Toetudes bioloogilisele meetodile, mis uurib kätt kui tervikut, kasutasin Polli ja Kirchmaieri poolt väljatöötatud meetodeid, mida ma lähemalt käsitsin järgnevatel peatükkides. Andmete esitletoomiseks olen kasutanud vastavalt skeemide, diagrammide, kaartide, graafikute tabelite abi.

2. Eesti maakondades elutsevate eestlaste sõrmejoonestiku-näidiste protsentuaalne esinemine.

Välja on jäetud vaid 37 isikut, sest need olid osalt sündinud väljaspool Eestit, osalt ei teadnud anda täpseid andmeid oma sünnikohast. Andmed on seega 1103 eestlaste sõrmejäljest, kusjuures neist meesisikuid on 552 ja naisisikuid 551. Materjal on jaotatud vastavate isikute sünnikoha (maakondade) järgi. Tagaplaanile on jäetud iga isiku vanemate kui ka esivanemate päritolu.

Samasisulise jaotuse tulemused avaldas P o l l i (1937. a.), baseerudes 8 041 sakslase daktülogrammidele, kusjuures viimased olid kogutud vaid meestelt. Aga et mees- ja naisisikute sõrmejoonestiku-näidiste kombinatsioonid on teatavas mõttes erinevad, nagu selgub eespool mainitud autori eelmistest töödest kui ka C e v i d a l l i (Polli j.) uuringuist, siis katsusin mõlema supupoole vastavad andmed enamvähem võrdsel hulgal esitada.

Et kinni pidada rassiuringute nõudeist, rahvatõu puhtusest, jätsin vastavast jaotusest ettevaatuse mõttes välja Petserimaal sündinud. Sest rahvaloenduse andmeid (1935. a.) selgub, et Petserimaal on eestlasi 21 897, venelasi 41 066 ja setusid 13 438, seega 71,35% neid, kellel vähemalt teine vanemaist on vene päritoluga. Toon alljärgnevas tabelis 11 eesti maakonna protsentuaalsed kui ka absoluutsed andmed, kusjuures iga maakond figureerib vastava isiku sünnikohana.

Üldarv: 1103 eestlast.

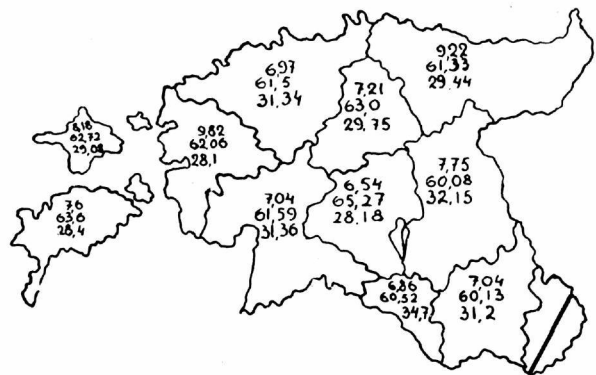
M a a k o n d.	L o o g a d		S i l m u s e d		K e e r d m.	
	%	abs.	%	abs.	%	abs.
582 Harjumaa .	6,97	(406)	61,50	(3580)	31,34	(1834)
40 Järvamaa .	7,21	(29)	63,00	(252)	29,75	(119)
90 Virumaa .	9,22	(83)	61,33	(552)	29,44	(265)
58 Läänemaa .	9,82	(57)	62,06	(360)	28,10	(163)
11 Hiiumaa .	8,18	(9)	62,72	(69)	29,08	(32)
25 Saaremaa .	7,60	(19)	63,60	(159)	28,40	(72)
44 Pärnumaa .	7,04	(31)	61,59	(271)	31,36	(138)

M a a k o n d.	L o o g a d		S i l m u s e d		K e e r d m.	
	%	abs.	%	abs.	%	abs.
116 Tartumaa .	7,75	(90)	60,08	(697)	32,15	(373)
55 Viljandim.	6,54	(36)	65,27	(359)	28,18	(155)
38 Valgamaa .	6,86	(26)	60,52	(230)	34,73	(124)
44 Võrumaa .	7,04	(31)	60,13	(271)	31,20	(138)

T a b e l n r. 1. Eesti maakondades elavate eestlaste sõrmejoonestiku-näidiste protsentuaalsed ja absoluutsed andmed, jaotatuna sünnikoha järgi.

Vastavaist andmeid selgub, et lookade rohkuselt prevalenceivad Läänemaal sündinud isikud 9,82%-ga. Teisele ja kolmandale kohale jäävad Virumaal (9,22%) ja Hiiumaal (8,18%) sündinud, kuna Viljandimaal sündinud isikud oma minimaalse lookade hulgaga (6,54%) jääksid, vastavalt iga maakonnast daktüloskopeeritud isikute hulgale, viimasele kohale. Jälgides nüüd vastavates maakondades kui sünnikohtades silmuste jaotust, näeme, et viimatimainitud sõrmejoonestiku-näidiste tunduv ülekaal on Viljandi maakonnas sündinud isikutel (65,27%). Neile järgnevad 63,60% Saaremaal sündinud, siis 63,00% Järvamaal sündinuid jne. Tartumaal sündinud jäävad 60,08%-ga vastava näidise esinemise poolest viimasele kohale. Keerdnäidiste selgelt märgatav ülekaal on Valgamaal sündinud isikutel (34,73%). Ka Tartu- ja Pärnumaal sündinuil on võrdlemisi kõrged vastava näidise arvulised andmed. Teistes maakondades näeme keerdnäidiste langust, kusjuures minimaalset hulka omavad Läänemaal sündinud isikud (28,10%).

Kui nüüd paigutada vastava tabeli protsentuaalsed andmed Eesti maakaardil olevaisse maakondadesse, siis saame hariliku geograafilise kaardi asemel nn. „daktülograafilise“ kaardi, mis annab piltliku ülevaate üksikutes maakondades sündinud isikute sõrmejoonestiku-näidiste jaotusest (kaart 1).

K a a r t 1. Eesti maakondades elavate eestlaste sõrmejoonestiku-näidiste protsentuaalsete suuruste jaotus sünnikoha järgi

Vaadates üldiselt lookade, silmuste ja keeriste levimist Eesti maakondades kui vastavate elanike sünnikohtades ja tarvitades vastavate põhinäidiste levimise esitletoomiseks sellekohaseid „statistilis-daktülograafilisi“ kaarte (2—4), näeme, et loogad on enamuses kuhjunud (kaart 2) ühelt poolt lääne-, teiselt poolt põhjaranni-

Uuest veretõestamisviisist kemoluminestsentsmenetluse abil*)

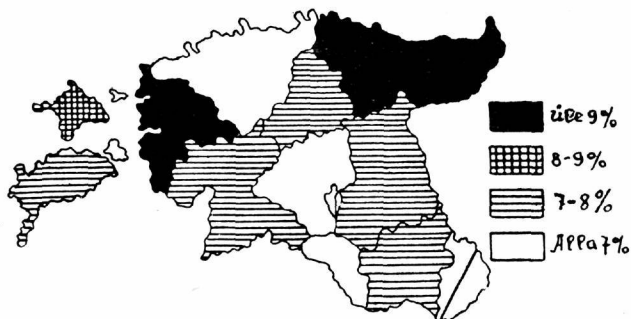
Kohtumeditiinilises, samuti kriminalistlikus tege- luses tuleb sageli otsida ja kindlaks teha verejälgi. Selleks kasutatakse mitmeid keemilisi proove, mis põhinevad eriliste värvusreaktsioonide tekkimisel reaktiives, kui lisandada neile verd. Neil proovidel esineb mõnesuguseid puudusi ja mõnikord pole neid üldse võimalik kasutada, kuna need, kahjustades verd, takistavad siin hiljem vajalike täiendavate vereuuri- miste toimetamist. Need nõuavad oma käsitlusviisilt ka enam kogemusi.

Saksa keemiku W. Spechti poolt on 1937. a. soovitatud uue verd tõestava vahendina tarvitusele võtta 3-amiinoftaalhappe-hüdrasiidi, millele tahetakse omistada teiste proovide ees mit- meid paremusi. See uus veretõestamise proov põhi- neb kemoluminestsentsi nähtudel. Kui võtta 3-amiinoftaalhappe-hüdrasiidi nõrka aluslikku lahust ühes vähese hulga nõrga vesinikühlapendiga ja lisandada sellele verd, siis tekib lahuses vere kata- jüütilisel toimel intensiivne sinakas helendus —

Pilt nr. 1. Mudelnäide helendusreaktsioonist. Klaas- nõusse on verelahusele lisandatud reaktiivi, millest tekkinud helendus võimaldab lugeda isegi peent trükki. Ülesvõte on tehtud pimikus.

kule, kui mitte arvesse võtta Harjumaad, mis samuti moodustab osa põhjarannikust. Vastavad näidised kaha- nevad lõunas olevate maakondade suunas.

Kaart 2. Lookade levimine Eesti maakondades

Silmuste levimises ilmnevad järgmised nähted: Võt- tes silmuste levimise algpunktiks Viljandimaa kui vas- tava näidise suurima protsentuaalse suurusega esi- ndaja, näeme, et silmuste langus toimub looderanniku sihis aeglasemalt ja ühetaolisemalt, kuna vastavate sõr- mejoonestiku-näidiste languse tendents osutub kagusuu- nas järsemaks. Nii on relatiivselt vähem silmuseid Valga-, Võru- ja Tartumaal, seega lõuna- ja idapoolsetes maakondades, kuna kesk- ja rannikumaakondades on silmuste esinemine sagedam. (Järgneb.)

kemoluminestsents (vt. pilt nr. 1). Specht on esime- sena 3-amiinoftaalhappe-hüdrasiidi omadusi uurinud ligemalt ja kirjeldab selle kemoluminestsentsmenetlust kui spetsiifilist vere tõestamiseks.

Möödunud aastal toimetati Tartu Ülikooli Kohtu- arstiteaduse Instituudis prof. G. Rooksi juhatusel kemoluminestsentsmenetluse üksikasjalisem uurimus, selle menetluse kohtumeditiiniliste rakendusvõima- luste selgitamiseks; seejuures prooviti reaktiivlahu- seid mitmesuguseis kombinatsioonides, et saada kõige paremat helendust, samuti selgitati luminestsentsme- netluse spetsiifilisust, tundlikkust ja muid küsimusi. Need katsetused tõestasid, et helendusreaktsioon ei toimu peale vere ühegi teise orgaanilise ainega; anor- gaaniliste ainetega andsid helendust siiski ka tuge- vad hapendajad, nagu hüpokloriid, permanganaat, kuldchloriid j. t. Kuna need ained praktilisel veremää- ramisel aga vaevalt segavatena võiksid küsimusse tulla, siis võib üldiselt helendusreaktsioonile vaadata kui ühele võrdlemisi spetsiifilisele veretõestamise va- hendile.

Üheks eriliseks omaduseks helendusproovi juures on selle suur tundlikkus. Kuivanud vere lahjen- dus 1:100—150 miljonile annab veel positiivse tule-

*) Käesolev kirjutis on lühike kokkuvõtte ülikooli auhinnatööst teemale: „3-amiinoftaalhappe-hüdrasiidi väärtusest verd tõestava vahendina.“ Auhinnatud tööd olid esitatud käesoleva kirjutise autori ja stud. med. A. Tormeti poolt.

muse — helenduse näol. See asjaolu võimaldab verd leida ja tõestada, kui seda leidub minimaalsemates hulkades, või kui verelaigud on teinud läbi mitmesuguseid muutusi. Nii saab verd veel tõestada, kui seda esineb 1 tilk 1—2 liitris roiskvees, 3—4 liitris pesuvees ja kaevuvees isegi veel 5—6 liitris. Positiivset helendusefekti võib saada ka verelaikudest, mis on seisnud mitmeid nädalaid ja kuusid välisilmastiku mõju all ja kus verelaikude nähtavus paljale silmale on juba kas täielikult või osaliselt kaduma läinud (vt. pilt nr. 2 ja nr. 3).

Vasakul pilt nr. 2. Hekil on ruuduga püüdnud koht, kuhu piserdati verd, kus aga umbes kuu aja möödumisel palja silmaga verepritsmeist polnud enam midagi täheldada.

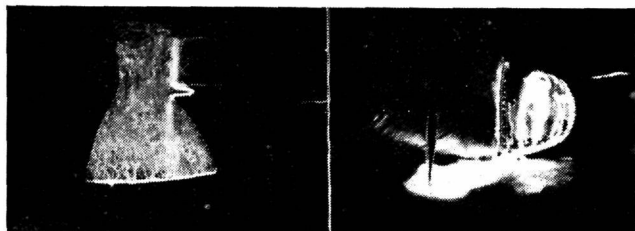
Paremal pilt nr. 3. Ülesvõtte hekiist pärast toimimist reaktiiviga. Pildil nr. 2 märgitud kohal on tekkinud intensiivne helendus, mis tõestab vere olemasolu. Ülesvõtte on tehtud öösel.

Roostetavaiil metallesemeil verelaikude tõestamine osutub võimalikuks palju kauema aja järel kui teiste reaktsioonidega. Hästi säilinud verelaigud annavad ilusa selge positiivse helenduse veel isegi aastakümnete järel.

Praktiliselt oluline on kemoluminestsentsmenetluse juures asjaolu, et vere tõestamine osutub siin veel võimalikuks, kui verelaike on püütud ära pesta või mõnel muul viisil kõrvaldada. Nii võib verega määrduvad rõivastusesemeil, terariistadel jne. mitte harva isegi korduval pesemisel saada veel positiivset helendusreaktsiooni, nagu seda näitavad pildid nr. 4 ja 5.

Kemoluminestsentsmenetlus on käsitusviisilt lihtis ja ei nõua erilisi kogemusi. Proov vere tõestamiseks toimetatakse pulverisaatori abil, millega reaktiivlahust piserdatakse kahtlasile laikudele.

Reaktiivlahused andsid meie katsetusel paremaid tulemusi järgmistes koostistes: 1) destilleeritud vett

Vasakul pilt nr. 4. Helendusefekt verest puhastatud kirvel.

Paremal pilt nr. 5. Helendusefekt kinganinal, kust verepritsmeid on püütud ära pesta, seejärel kinganina on puhastatud ühe nädala jooksul mitu korda kreemiga. Pildi allserval olev hele laik on kingalt mahajoonsnud reaktiivlahuse helendav laik.

100 ccm, soodat 3 g, ammoniaagi lahust 20 ccm, 3-amiinofaalhappe-hüdrasiidi 0,1 g, vesinikühlapendit 3% — 1,5 ccm, või 2) (Tormeti j.) destilleeritud vett 100 ccm, ammoniaagi lahust 18 ccm, 3-amiinofaalhappe-hüdrasiidi 0,1 g, vesinikühlapendit 0,3% — 10 ccm. Reaktiivlahuste valmistamisel tuleb antud aineid lisandada koostistes toodud järjekorras, kusjuures vesinikühlapendit on soovitatav lisandada otse enne tarvitamisele võtmist, sest seismisel kaotab ta reaktiivis oma mõju. Juhtumil, kui pole tegemist just kõige minimaalsema verehulgaga, võib antud reaktiivlahuseid kasutada hea eduga neid lahjendades, isegi kuni kümme korda.

Kohtadel, kus esineb verd, tekib reaktiivlahusega sinakas helendus. Helendus on üldiselt nähtav vaid hämaras või pimedas, seepärast saab paiksetel esemetel proovi ette võtta vaid pimedal ajal, kuna muude esemetega võib proovi sooritada ka pimendatud ruumes.

Nagu eeltoodust näha, on sellel uuel veretõestamise menetlusel mõningaid paremusi teiste veretõestamisproovide kõrval. Kahjuks ei ole reaktiivainet — 3-amiinofaalhappe-hüdrasiidi — aga meil veel vabamüügil. Aine katsetuste jaoks valmistati eritellimisel Tallinna Tehnikaülikooli Orgaanilise Keemia Instituudi poolt. Kui aine edaspidi muutub kättesaadavamaks, siis võib vere olemasolu kahtlas laikudes kohal tõestada juba juurdlust toimetav politseiametnik, mis võimaldab asja kiiremat lahendust. Proovi sooritamine kohal on võimalik ka seetõttu, et helendusreaktsioon on verele praktiliselt kahjutu ega häiri verelaigu suhtes muid vajalikke uurimusi.

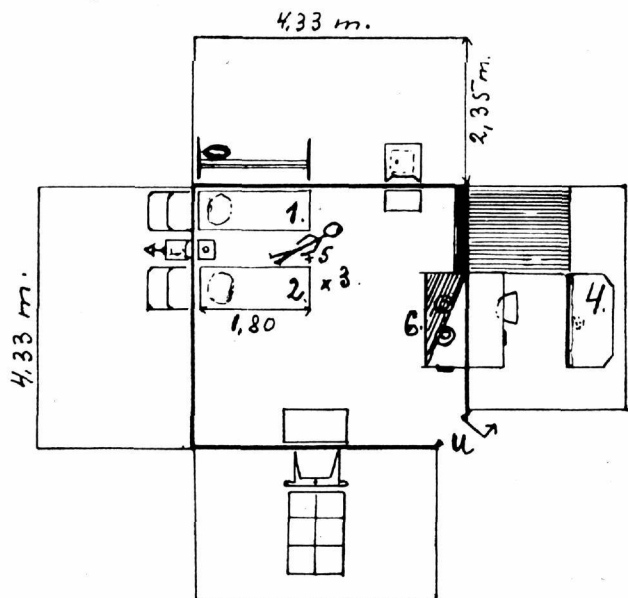
Põhjalikkuse tähtsus jälitamisel

Allkirjeldatav sündmus pole iseenesest kuigi tähtis, et tema juures peatuda, aga seevastu selle sündmusega seoses olnud jälitamistoimingud tohiks pakkuda huvi ja mõningaid kasulikke tähelepanekuid politseiametnikele, sest siin ilmneb jälitamisel ettetulevaid vigu, mis võivad esile tuua isegi kodaniku isikuvabaduse kitsendamise ja tema kohtu alla andmise roimarina.

Tänu ekspertiisile pääses kahtlustatav käesolevas asjas süüpingist ja tõenäoselt ka karistusest.

Toon sündmuse ja sellega kaasunud jälitamistoimingud lugeja ette asjakäigu ajalises järjestuses, et pilt oleks arusaadavam.

Narva kriminaalpolitsei tööpiirkonnas asuvas suu-remas tööstuskeskuses tuli 13. septembril 19... a. kohaliku konstaabli ¹⁾ juurde tööline Jaan Lõo ²⁾ ja avaldas, et kümmekond minutit tagasi tema toakaaslane Tõnis Tambi on lasknud enese püstolist maha oma korteris.

JAAN LÕO JA TÕNIS TAMBI ELUTOA PLAAN.

1 — Jaan Lõo voodi, 2 — Tõnis Tambi voodi, +3 — kuuli nr. 1 leiukoht, 4 — pliidi (nr. 6) aurukaitseplekk, malle servale asetatud tikutoosi tulistati, +5 — püstoli asukoht Tambi laiba kõrval, u — üks elutuppa.

Kahekümne minuti pärast jõudis kohale konstaabel ühes käitise arstiga ja viimane konstateeris Tambi

juures surma. Laip oli veel soe ja lamas toa põrandal kõhuli ja tema parema käe juures oli püstol. Lõo seletas, et ta viibinud ühes Tambiga toas, kusjuures Tambi, olles põlvili oma voodi jalutsis, püstolist oli tulistanud pliidi aurukaitse servale asetatud tikutoosi. Mõnede laskude järele Tambi on vaadelnud oma püstolit, kuna Lõo kõrvalvoodis lamades on lugenud raamatut. Pilgu kestel Lõo on pannud tähele, et Tambi on istunud voodi servale ja kohe tõusnud püsti, jäädes seisma rohkem voodi jalutsi poole ja kümmekond sekundit järel kõlanud pauk, seejärel Tambi on langenud sõnatult maha, jäädes liikumatult lamama. Teopaigal midagi muutmata joosnud Lõo mõnesaja meetri kaugusel eluneva konstaabli juurde teatama sündmusest.

Veel samal õhtul toimetas konstaabel kohal ülevaatuses, kusjuures kirjeldas laiba asendit, esemete asetust jne. Laibal leitud vigastuste kohta protokolliti: „...Kukla taga keset kaela leidub ümmargune verine haav. Haava ümbrus sõõris nõgine ja tahmunud...“. Leitud püstoli kohta on üteldud: „...püstol on laetud 5 täispadruniga, üks kuul rauas. Rauasuudmest sisse vaadates lambi valgusel ei selgunud, et raud oleks seest tahmunud. Lõo voodi keskosas on üks tühi kest. Toa põrandal nikkel-püstolikuul...“

Järgmisel päeval, s. o. 14. septembril vaadati konstaabli poolt täiendavalt üle laiba juurest leitud püstol ja kirjeldati: „...Püstol on firma „Seam“ kal. 6,35. Raud, mille pikkus 5,5 sm, on väliselt kaetud kerge õlikorruga. Rauasuudmes, umbes ühe sentimeetri ulatuses tahapoole, leidub prahi kübemeid. Raua tagant otsast sisse vaadates on näha vindiharjad ja vintlõiked raua keskosas on puhtad ja läikivad. Püstoli siseosad on kergelt õlitatud. Raua küljes gaasilõhna ei tundu...“

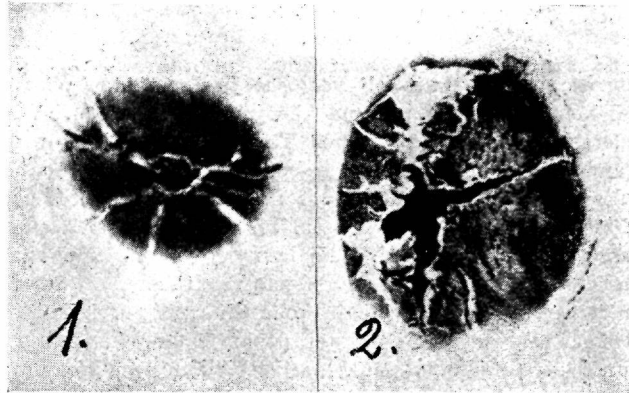
Samal päeval sama konstaabel toimetas käitise ambulatooriumis Tõnis Tambi laiba lahkamise X maakonnalinna arsti läbi. Lahanguprotokoll järgi on olulise tähtsusega järgmised andmed: „...Kukla keskjones juuste piirisel on ebaselgete äärtega umbes 1 sm läbimõõdus ovaalne haav. Haava ümber on 0,5 sm ulatusega vaevalt märgatav naha kontuurjoone sõõr. Paremäl põsenukil on 1 sm pikkune selgete siledade äärtega nahahaav. Nimetatud haavast on nõrgunud verd kuni parema kõrvani...“ Teisi väliseid vägivalla tunnuseid ei leitud. Peakooa avamisel ilmnes, et ajukestad olid pinguli,aju veresooneid tugevasti verduanud, samuti verega täitunud väike- ja piklikaju. Kuuli jooksusihthorizontaalpinnas tagant ette. Kaela esimene lüli tagumises osas oli purunenud ja esimeses osas oli katsumisel tunda krobelisust, suukoobas oli

¹⁾ Konstaabel ei seisa enam politseiteenistuses.

²⁾ Nimed on muudetud.

terve ja kuul peakoopasse polnud tunginud. Kaelaelundid — hinge- ja söögikõri — olid terved, südames leidis vähesel määral verd.

Lahkamise andmeile rajatud arsti arvamus oli sõnasõnalt järgmine: „...Tambi on surnud kuulihaava tagajärjel. Kuul on sisse tunginud kaelast kaela kesk-

1. Lastud sea peasse rauasuuve otse vastu nahka.
2. Lastud sea peasse 1 sm kauguselt.

joones juuste piiril. Kuul on läbistanud naha, nahalised koed ja kaela esimese lüli esimese osa. Kuuli siht on horisontaalpinnas tagant ettepoole. Kuuli ei läinud korda leida. Tõenäoliselt on kuul purunenud kaelalülis. Kuul kaela tervikuna läbistanud ei ole. Mõne sentimeetri kaugusest (kuni 5 sm) lasust siin tegemist ei ole. Puuduvad igasugused lähilasu tundemärgid. Haava ümber vaevalt märgatav naha kontuurjoone sõõr on tingitud kuuli vägivaldsest läbitungimisest nahast. Paremal päänukil leiduv haav on tekitatud terariistaga enne surma.“

Eespool näidatud parandused on protokollis ja arvamusel lõpus õiendatud.

Samal päeval vaadati üle veel teopaigalt leitud kruvits, millel oli märgata verevärviline määrdumus. Juurdluses oli vihje, et selle kruvitsaga võib olla tekitatud paremal põsenukil leitud haav, mille kohta arst andis otsuse, et see on tekitatud enne surma.

Kuna lahingul kuuli ei leitud ja arvati, et palgel leitud vigastus võis olla tekitatud kruvitsaga ja et asjatundja-arsti kindla otsuse järgi lähilasu tundemärgid puudusid, siis tekkis kahtlus, et antud juhtumil ei ole tegemist enesetapmisega ja seetõttu 15. septembril informeeriti asjast Narva kriminaalpolitseid, kust ametnikud veel samal päeval kohale ilmusid.

Mainitud andmeid arvestades tekkis tõsine kahtlus surnud Tambi toakaaslase Jaan Lõo vastu, et tema käe läbi on Tambi saanud surma. Kõik kogutud andmed näitasid, et antud juhtumil ei võinud aset leida tahtlik surmamine Lõo poolt, kuna selleks puudus vähegi usutav motiiv. Teisi kahtlusaluseid Tambi surmas ei saanud esile tulla. Kerkis üles vägagi tõenäoline oletus, et kui lasti märki tikutoosile, siis võis enese kätte võtta relva ka Lõo ja sealjuures kogemata lasu

tagajärjel kuul sattus eesolijale Tambile kuklasse. Selle oletuse poolt kõnelesid kõik asjaolud, peamiselt aga arsti kategooriline otsus, et lähilasu tundemärgid puuduvad. Enesetapmise korral aga oleks Tambil olnud väga ebasoodus enesele kuuli kaugemalt distant-silt kuklasse kihutada, samuti on see võte enesetapjate juures harva ettetulev.

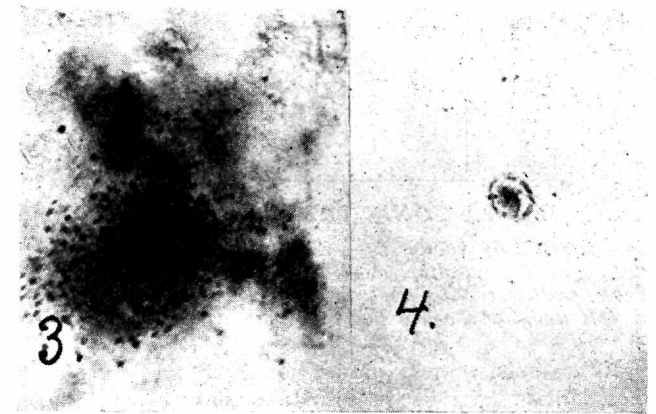
Kuna vaatlusprotokollis polnud leitud asjade ja teiste esemete asukohti ja kaugusi näidatud ja vahepeal oli Lõol olnud võimalus tuba koristada, siis asja selgitamiseks osutus vajalikuks teopaik rekonstrueerida.

Foto nr. 9 näitab rekonstrueerituna momenti otse pärast surmavat lasku. Konstaabli poolt leitud padrunikest on olnud Lõo voodis ja leitud kuul on olnud 30 sentimeetrit Tambi voodi jalutsipoolsest otsast eemal vastasseina pool. Pliidi aurukaitsepleki servas, kus asetses märgiks olnud tikutoos, leidis kuus kuuliauku, mis olid läbistanud pleki ja põrganud pleki taga ühe meetri kaugusel oleva krohvitud seinaga vastu. Kuuliaugud asusid peopesa suurusel alal, ning nende äärte iseloomu järgi, ning kuulide kokkupõrgete kohtade järgi seinaga võis oletada, et lastud oli vasakult umbes 70 kraadilt, seega lasketase kulges Lõo ja Tambi voodeid. Toa põhjalikul läbiotsimisel leidis veel üks deformeerunud kuul sama kalibriga (6,35) kui oli konstaabli poolt leitud kuul. See leiti voodite jalutsite vastasseina ääres.

Muud selgitavat teopaigal ei leitud. Seega ei saadud vähimatki lahendust. Polnud kuulda, et kadunud olnuks elutüdumuse mõtteid.

Tambi laip toimetati veoautol Narva, et siin täiendav lahkimine ette võtta, sest pidi ju selguma, kuhu on jäänud kuul, mida möödunud lahingul ei suudetud leida.

Hoolikalt vaadati laip röntgenikiirte all läbi, kuid kuul jäi leidmata. Ka ei pandud tähele selle vähimaidki osi. Veel keerulisemaks ähvardas olukord muutuda. Hoolsale järelevaatamisele võetud eelmisel lahingul Tambi paremal põsenukil leitud haava kohta, mida arvati pinnaliseks ja arsti otsusel enne surma tekitatuks, selgus, et see polnud pinnaline, sest sondee-

3. Lastud sea peasse 3 sm kauguselt.
4. Lastud sea peasse 10 sm kauguselt.

rimisel sond tungis oleva kanali läbi, läbi põseluu, kuklataguse suunas, kus asus kuuli sisenemisava. Põsenukil leiduv haav osutus kuuli väljumisavaks. Kuna kuuli sisenemisava ümbrus eelmisel lahingul oli seda võrd rikutud, siis puudus võimalus täiendavalt selgitada, kuidas see täpselt välja nägi.

Teise asjatundja-arsti arvamus pärast teist lahangu oli järgmine: „Surma põhjus — kuulihaav sisene misega kuklas ja väljumisavaga paremas põses. Enesetapmine ei või tulla kõne alla, kuna see võte on selleks niivõrd ebasoodus ja vähe usutav. Kindel on seisukoht, arvestades ka eelmise lahangu andmeid ja arsti arvamust, et Tõnis Tambil on kuuli peast läbi lasknud teine isik“.

Nüüd juba kaks arsti andis otsuse, et lähilasuga ei ole siin tegemist. Nagu näha, põhjendab teine arst oma otsuse peamiselt ebasoodsusele enesetapmiseks, samuti eelmise arsti arvamusel. Viimase arvamusel aga meie võtsime teatud kahtlustusega.

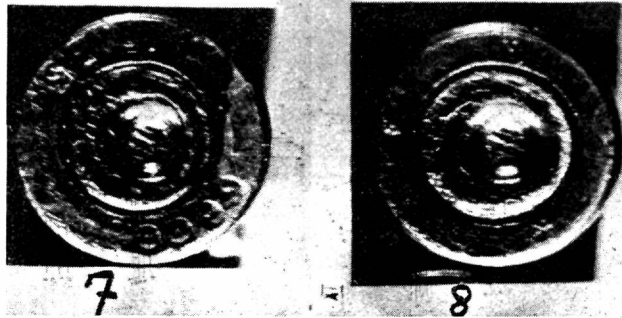
Kes oli siis see teine isik, kes laskis Tambile kuuli kuklasse? Ainult Jaan Lõo võis tulla kõne alla.

Ettetoodud andmeil Jaan Lõo vahistati kohtuvõimude loal ja anti üle kohtu-uurijale KrS. § 430 ettenähtud süüteo tunnuseil (ettevaatamata surma tekitamine).

Kui lugeja tähelepanelikult jälgis asja käiku, siis ta mäletab, et konstaabel esialgsel ülevaatusel on kirjeldanud kuuli sisenemisava ümbruse sõõris tahmase-na, samuti on tähelepanud, et lahanguprotokollis esialgses tekstis on näidatud, et sisenemisava ümber on naha põletussõõr ja sama on märgitud ka arsti arvamusel, ja põsenukil oleva haava iseloomu kohta on märgitud, et see on ebaselgete äärtega. Need andmed oleksid enamvähem kooskõlas konstaabli esialgse ülevaatuse andmetega, aga, nagu näha lahanguprotokollist, on siin ja ka arsti arvamusel ette võetud parandused sisenemisava ümbruse väljanägemisest ja põsenukil leiduva haava iseloomust, ning tehtud parandused otse vastupidised esialgsele tekstile. Kuigi protokoll ja arvamusel järgi on õiendus paranduste kohta, tekib siiski sügav kahtlus, mis nimelt sundis asjatundjat arsti ette võtma need parandused. Kes on tuttav lahanguprotokoll kirjutamisega, see peaks antud paranduste juures tulema järeldusele, et niisugusel kujul parandused võivad esile tulla kas asjatundja esi-

algsest pealiskaudsusest vaatlemisel, või siis asjatundmatusest.

Teiseks, kuuli sisenemisava on olemas ja asjatundja-arst toimetab lahkamise, kuid ei ole suuteline määrata laskekanalit terves ulatuses. Need ja teised tähelepanekud ei annud kriminalistidele küllaldast us-

7 — ekspertiisitava kesta põhi. 8 — võrdluskesta põht. See padrun on lastud ekspertiisitavast püstolist.

ku arsti arvamusel töepärasusse ja seepärast ainsaks selgitust andvaks lootuseks jäi veel ekspertiis. Suureks abiks siin on Kohtukoja juures asuv Kohtuliku Ekspertiisi Instituut.

Juurdluse edasiandmisel kohtu-uurijale saatis kriminaalpolitsei juurdluse juurde võetud püstoli, laske-moona, leitud 2 kuuli ja tühja padrunikesta Kohtuliku Ekspertiisi Instituuti ühes kokkuvõttega senisest juurd-lusest, peamiselt vaatluse ja lahkamise andmeist ja arstide arvamusel, kusjuures kriminaalpolitsei esitas alljärgnevad küsimused ja sai ekspertidelt järgmised otsused:

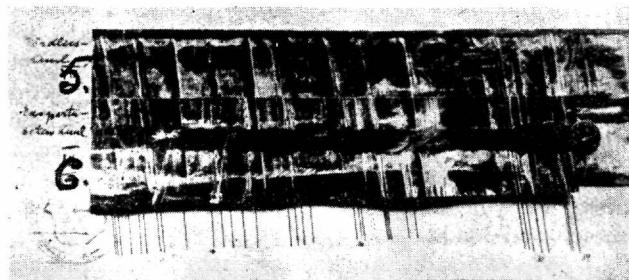
Narva kriminaalkomissari ettepanekul 18. septemb-rist nr. 480 all toimides ekspertiisi — kindlakstege-miseks:

1) Kas siin ligiolev püstol firma „Seam“ on kal. 6,35 ja laskekorras, ning kas see laskmisel normaalse laskemoonaga on võimeline tekitama surmavat haava nagu see oli Tõnis Tambil?

2) Missugused tundemärgid jäävad püstoli raua-õõnesse või teistesse püstoli osisse lasu tagajärjel samast püstolist juuresoleva laskemoonaga, ning kas ekspertiisiks saadetud püstoli rauaõõnes või teistes kohtades leiduvad tundemärgid, mis peavad jääma lasu tagajärjel?

3) Kui püstoli juures ei leidu p. 2 tähendatud tun-demärke, mis jäävad pärast lasku, siis, kas on raua-õõs õlitatud või puhastatud pärast lasku kaltsu või mõne teise puhastusvahendiga?

4) Kas antud juhtumil padrunites on suitsuga või suitsuta püssirohi, ning missugune on maksimaalne kaugus toas laskmisel, misjuures käesolev püstol siin ligilistatud padrunitega jätab inimese nahale veel selgelt eraldatavad püssirohu põletisjäljed või teised tundemärgid ja kuidas need näeksid välja?

5 — võrdluskuli mantli foto. 6 — ekspertiisitava kuuli nr. 1 mantli foto.

9. Rekonstrueeritud sündmukoht olukorrast, nagu see olnud 13. septembril konstaabli kohale ilmumisel. Foto tehtud 15. septembril.

5) Kui kaugel antud korral, võttes arvesse arstide arvamusi, püstolit ning sellel leitud tundemärke ja laskemoona, võis olla püstoli rauasuue Tambi kaelast lasu hetkel, kui oletada, et surmav lask oli tehtud ekspertiisitavast püstolist?

Näidata, kui kaugel peab püstoli rauasuue olema inimese paljast nahast, et mingisugused pritsmed või teised tundemärgid võiksid veel sattuda rauaõõnesse ja püstoli teistele osadele?

6) Kas kuulid nr. 1 (konstaabli poolt leitud) ja nr. 2 (hiljem leitud deformeerunud kuul) on lastud käesolevast püstolist ja kas mingisuguste tundemärkide järgi võib oletada, et üks või mõlemad kuulid on läbistanud elava inimese keha ja missuguse kuuli kohta võib otsustada, et see on põrganud vastu kõva asja (luu, krohvitud sein jne.)?

Ekspertiisi tulemus oli järgmine:

1) Ekspertiisitav püstol „Seam“ on kal. 6,35 ja osutus järelevaatamisel ja proovimisel täiesti laskekorras olevana ja laskmisel normaalse laskemoonaga võimelisena tekitama surmavat haava, nagu see oli Tõnis Tambil.

2) Laskmisel sellest püstolist püstoli juures leiduva laskemoonaga jäävad järgmised jäljed:

a) püssirohu põlemisjäänuseina võib leida rauaõõne tagumises osas väikesi pikergusi kollaseid terakesi, üksikuid neist ka raua esiosas,

b) kuna siin on tegemist suitsuta püssirohuga, siis lasu tagajärjel siin rauaõõne tahmumist ei ole märgata, küll aga määrduv mustaks kõvasti kokkukeeratud vatitopp viimase läbilükkamisel rauast, ja

c) padrunipesa põhjal, lööknõela otsal ja ka rauaõõne seinal võib mikroskoobiga vaadeldes avastada punase laki osakesi, mis on pärit lakist, millega on vee- ja õhukindlaks tehtud ekspertiisitavad padrunid.

Ekspertiisitaval püstolil leidusid kõik p. 2 loetletud tundemärgid. Pealeselle aga oli tema rauaõõne esiots r a s v a n e ja raua sees, suudmest 11 mm sü-

gavuseni, võis mikroskoobiga vaadeldes tähele panna valk ja id sült ja id osakesi ja ka mõned valged kõvad osakesed. Lähemal mikroskoobilisel uurimisel osutusid need osakesed l u u killukesiks. Üks säärane killuke leidis ka raua (õõne) tagumises osas ja tagant otsast mikroskoobiga vaadeldes võis ka seal tähele panna sültjat massi kahel vindiharjal.

3) Kuna rauas leidusid p. 2 all kirjeldatud tundemärgid, siis küsimusele, kas rauaõõs on puhastatud pärast lasku, tuleb vastata eitavalt.

4) Käesoleval juhul on tegemist suitsuta püssirohuga. Kuna inimese nahka p. 4 all esitatud küsimusele vastamiseks vajalike katsete toimetamiseks instiituis polnud kasutada, siis toimetati siin ekspertiisitava püstoliga ja selle juures leiduva laskemoonaga katselasud valgesse glasseekinda nahka. Nahatükid kinnitati vatile ja lasti siis:

a) otse vastu nahka seatud püstoliga, b) 1 sm kauguselt, c) 3 sm kauguselt, d) 10, 15 ja 20 sm kauguselt.

Nagu laskmise tagajärgedest selgus, tekivad nahale jäljed kuni 15 sm kauguselt lastes. 20 sm pealt lastes aga enam mingit tara sisselaskeava ümber märgata ei ole, küll aga üksikuid musti täpikesi.

5) Prof. Brüningi järgi leidub enesetapjate püstoli rauas alati, mõnikord isegi kuni põhjani pritsinud naha-, liha-, vere-, aju-, l u u- jne. osakesi. Neid tähelepanekuid võis teha ka käesoleval juhtumil püstoli rauaõõnes.

Selgitamiseks, kui kaugel peab püstoli ots olema, et niisugused pritsmed, nagu käesolevalgi juhtumil on leitud, võivad sattuda veel rauaõõnesse ja püstoli osadele, toimetati rida laskusid sea peasse — a) püstoli rauasuue otse vastu nahka, b) 5 sm kauguselt, c) 3 sm kauguselt, d) ühe sm kauguselt ja e) veel kord otse vastu nahka.

Iga lasu järel vaadeldi rauaõõs mikroskoobiga tähelepanelikult läbi ja puhastati. Mõlema otsa vastu lasu puhul oli püstoliots ja rauaõõs pritsmeid täis, teiste laskude puhul (ka ühe sm kauguselt) aga täiesti puhas. Järelikult pidi ka Tambi juures surmav lask antama rauasuudme otse vastu nahka olles.

Arvestades juurdluse andmeid, eksperdid jõudsid otsusele, et antud juhtumil Tambi võis püstoli kukla taha asetada ka mitte enesetapmise sihiga, vaid ta võis tahta midagi katsetada ja siis pidi kuul läbistama pea just lahingul kindlakstehtud suunas. Katsetel eksperdid leidsid, et püstoli asetamine kukla taha nii, et toimuks lask, nagu see oli antud juhtumil, ei ole raske. Teatav vastuolu sisenemisava ümbruse piltide vahel proovilaskmisel ja sisenemisava pildi juures Tambi kuklas on, kuid see võib-olla on tingitud sellest, et jälgede nõrkus Tambi kuklas võis olla põhjustatud juuste, karvade või udemete läbi, või jälle sai jälg nõrgendatud kukkumisel.

6) Väljaselgitamiseks, kas kuul nr. 1 on lastud asi- tõend-püstolist, valmistati kuulimantlil leiduvaist kriimustusist foto ja siis lasti proovikuul samast püstolist ja valmistati proovikuuli mantli olevaist kriimustusist

foto. Sel teel saadud fotogrammide omavahelisel võrdlusel selgus, et need ühtsidi kõigi karaktersete joonte poolest ja niisuguseid ühtlanguvaid jooni leiti 35, milline asjaolu on kindlaks tõendiks, et ekspertiisiva kuul nr. 1 on lastud püstolist „Seam“. Ka kuul nr. 2 kohta tulid eksperdid otsusele, et see on lastud samuti asitõend-püstolist. Ka selgitati, et Lõo voodist leitud padrunikest on lastud asitõend-püstolist.

Bensidiini reaktsiooni abil oli ekspertidel võimalik tõestada vere olemasolu kuulil nr. 1 (konstaabli poolt leitud), kuna kuulil nr. 2 verd ei leitud.

Ekspertide arvamus.

1. Asitõend — püstol firma „Seam“ on kal. 6,35, laskekorrast ja laskmisel normaalse laskemoonaga võimaline tekitama surmavat haava, nagu see oli Tõnis Tambil.

2. Püstoli rauaõõnes leidub tundemärke, mis tõendavad, et sellest püstolist on lastud.

3. Pärast lasku rauaõõs ei ole puhastatud ega ka õlitatud.

4. Ligiläsatud padrunes leidub suitsuta püssirohi. Sama laskemoona tarvitades tekivad nahale jäljed 15 kuni 20 sm kaugusel lastes.

5. Surmay lask antud juhtumil on toimunud püstolist raudsuuet otse vastu nahka pannes.

6. Asitõend — kuul nr. 1 on lastud asitõendiks võetud püstolist „Seam“, kal. 6,35. Kuul nr. 2 on lastud väga tõenäoselt ka samast püstolist. Kuulil nr. 1 leidis verd. Võib arvata, et kuul on läbistanud elava inimese keha. Kuulil nr. 2 verd ei leidunud. See kuul on deformeerunud — põrgates vastu ahju või krohvitud seina.

Niisugune oli ekspertide selge otsus.

Olgu veel tähelepanu juhitud sellele, et padrunikestast ja kuul nr. 1 leiupaigast on sobivamalt seletatavad eeldusega, et Tõnis Tambi sai enese käe läbi surma, kui eeldusega, et Jaan Lõo oleks annud surmava lasu.

Asjasse selgitust toonud ekspertiis toimus kiirelt ja ekspertide otsuse teadasaamisel vabastati Jaan Lõo viivitamata vahi alt. Toimetust lõpetati.

Üldiselt tuleks antud korral märkida, et konstaabli poolt toimetatud esialgne vaatlus ei olnud küllalt täpne asjaolude kirjeldamisel ja samuti puudus objektiivsus, mis võimaldas mõningate kahtlustuste tekkimist. Plaani puudumine teopaigast ei võimalda asjakäigu jälgimist sellel, kes tutvub juurdlusmaterjaliga hiljem.

Kuuli sisenumisava kirjeldatakse konstaabli poolt esialgsel vaatlusel üht moodi ja tema ise protokollib järgmisel päeval sama sisenumisava kirjeldust asjatundja-arsti etteütusel lahingul hoopis teistmoodi. Vastuolu oleks pidanud tema juurdluses selgitama. Konstaabel oleks pidanud arsti tutvustama senise juurdluse sisuga. Seda pole nähtavasti tehtud, sest vastasel korral vähemagi hoolsuse ülesnäitamisel arsti poolt, oleks tema pidanud nimetatud asjaolule tähelepanu juhtima. Lahangu andmete protokollimine on olnud puudulik ja napp. Veel nõrgem on avaldatud

arvamus, milles arst annab kategoorilise otsuse, et puuduvad igasugused lähilasu tunnused ja et palgel leitud haav on pinnaline ja tekitatud enne surma. Puudub vähimigi põhjendus selleks. Vähe on sellest, kui arst arvab teadvat, missuguseil kaalutlusil tema annab otsuse. See peab selge olema igapähele, kes tutvub juurdluse andmetega. Nagu näeme, oli arvamus just selle olulisel osil nagu tuulest võetud, kuna ekspertiis lükkas vastuvaidlematult ümber arsti väite lähilasu tunnuste puudumisest ja täiendav lahing hoopis lihtsalt selgitas, et põsenukil leitud haav polnud pinnaline, vaid kuulil väljumisava ja samas jälgiti laskekanal terves ulatuses lihtsa abinõuga — sondiga. Konstaabel on liiaks palju lootnud arstile.

Kui politseiametnik oleks arstilt nõudnud pisemalgi määral arvamusel esiletõudud väidete põhjendamist, siis poleks arst nii kergekäeliselt talitanud. Parandused lahinguprotokollil ja arvamusel tekstides seesugusel kujul tekitavad asja teadlikkus lugejas umbusalduse. Käesoleval korral arsti arvamus oli kirjutatud konstaabli käega. Sellest tuleb juurdlejal ametnikul hoiduda. See olgu kirjutatud arsti enese poolt, tehku ta seda masinal või käega kirjutades.

Kuna juurdlus asendab eeluurimist ka niisuguseis osis, mida enam korrata ei ole võimalik, see käib eriti lahkamiste (ka teopaiga vaatlused) kohta, siis juurdleja ametnik peab asjatundjalt nõudma maksimumi selgitust, mida viimane oma eriala tõttu teaduse kaasabil lahkamise, või siis vaatluse andmete varal suudab anda.

Selleks peab ametnikul olema selge, mida ta taotleb ühe või teise jälitamistoiminguga asjatundja läbi, mispärast ta peab ka asjatundjale teatavaks tegema kõik seni kogutud andmed ja isegi kahtlustused, samuti peab arst huvitatud olema asjast ja omalt poolt mõningaile asjaoludele tähelepanu juhtima, kui need on vahest kuidagi silmapaari vahele jäetud politseiametniku poolt.

Vahel on kuuldavale tulnud häälil arstide poolt, et tasu lahingute eest olevat väike, eriti siis, kui tuleb sõita arsti asukohast eemale. Seaduseandja on tasu leidnud olevat õiglase ja politseiametnikul pole siin midagi parata.

Meil on kaugelt suures osas politseiametnikes juurdunud vaade, et kui asjatundja, olgu see arst või keegi teine, on kohale jõudnud, siis peaks ametnik selle toiminguga viskama maha kui varnast, sest ei taheta asjatundjat tema isiklikus töös kauem kinni hoida. Eriti kiirustatakse siin protokollimise osas. See vaade peaks kaduma. Loomulikult ei tohi olla asjatund viivitamist, aga kui asjatundja on kohale kutsutud, siis olgu töö põhjalik, et poleks vajadust täiendavaid toiminguid ette võtta sama küsimuse selgitamiseks.

Teadlik politseiametnik ei ole nõudlik mitte seepärast, et temal on selleks õigus, vaid ta teeb seda töö leidmise huvides, samuti ei ole arsti koht politseiarsti õigust, kui ta arstiteaduse seisukohast lähtudes saadud andmeid põhjalikult mitte kaaludes annab väärtotsuse. See on kahjuks jälitamisele ja kõigutab usku asjatundjaisse.

Kanada Polaarmaa politsei

JAMES SKELTON

Camperdowni neeme kohal, kus Bache'i poolsaar tungib kaljuse esiküljega kaugele jääpankadest täiskilutud Kane'i basseini, asetseb tilluke tikutoosi meenutav Kanada kuningliku ratsapolitsei jaoskond, mis on ühtlasi põhjapoolseimaks asulaks maailmas.

Ellesmere'i saar, millel asetseb Bache'i poolsaar, on umbes 5 miili pikkune ning täiesti asustamata maa-ala.

Ratsapolitseinike lähemad naabrid elavad teispool Smithi väina, umbes saja miili kaugusel, Igloo-dahuna nimelises asunduses, millele puudub ligipääs üheteistkümne kuu kestel seal valitsevate raskete ilmastikuolude tõttu. Kord aastas sõidab laev neid varustama hädavajalikuga. Kuid aastal 1927 kuni 1929 ei pääsenud ta sinna suure jää tõttu. Milline sünge väljavaade! — arvab kindlasti lugeja. Kuid tegelikult näib see meestele isegi meeldivat! Nad hoiavad toidukambri täis igasuguseid tagavarasid, loevad raamatuid ja kuulavad raadiot. Suvel on aparadi „vastuvõtt“ õige halb, talvel on see aga suurepärane ning on võimalik vabalt kuulata kõiki paremaid Euroopa ja Ameerika saatcid. Terve aasta läbi valitseb seal kohutav pakane. Näiteks möödunud aastal mitu kuud järjest ei tõusnud kraadiklaas kunagi üle 35 pügala alla nulli. Alates oktoobri keskpaigast kuni veebruari lõpuni pole üldsegi näha päikest. Sel krõbedal aastaajal ratsapolitseinikud või „mounties“, nagu neid lühidalt rahvakeeles kutsutakse, soojendavad tavaliselt endid mõnusalts tule ääres, jättes oma pikemad patrullisõidud kevadeks, kui nad võivad liikuda jääd mööda, mis paneb tavaliselt vastu juuni lõpuni. Bache'i poolsaarel asetsev politseiposti ümbrus on isegi suvel nii tungil täis jääd, et sealt tuleb juba aegsasti lahkuda, et õigeaks ajaks jõuda Graig Harbour'i, mis asetseb saare lõunapoolses osas. Graig Harbour on üks lagedaimaid ning kurvimaid kohti, mida üldse võib kujutleda. Sellele vaatamata on ta küllaltki huvi pakkuv. Sest siin on iidset eskimode küla säilmed — madalad augud, ümbritsetud kividega. „Igloo'de“ või hüttide jääned, millede raamistik on ehitatud valaskala luist ning millede katused on kaetud kividega ja turbaga. Need on sajandeid vanad, võib-olla isegi tuhandeid. Kuid kindlasti pole nende vanus kellelegi teada. Mis puutub nende salapärasesse minevikku, siis ületab see tunduvalt püramiidide oma.

Need kokkuvarisenud hütikesed — „iglood“ on päris tõeliseks aardeks arheoloogidele, sest nende sisselangenuid katusekivide ja sambla alt võib leida suurel hulgal kõiksuguseid luust valmistatud tarberiistu, elevandiluust ehteid ning teisi haruldasi esemeid, mis kõnelevad ühest kadunud rahvast. Teatakse rääkida, et

tuntud taani maadeuurija Mathiennsen olevat ühest ainsast hütist välja kaevanud tervelt 1400 mitmesugust eset. Neis onnides on kunagi aastasadasid tagasi elanud kindlasti inimesi, nad on arvatavasti pärit veel tollest ajastust, kui kaugel põhjanabal valitsee palju pehmem ilmastik kui tänapäeval.

Täpselt 60 miili kaugusel siit asetseb Devoni saar. Devoni saare kohal sirutub välja mõru ja kirbe veekogu, millel on ajalooline tähtsus. Kaardilt leiame ta nimega „Lancaster'i väin“, kuid tegelikult tuntakse teda kurikuulsa Nord-West-Passage'i (Põhja-Lääne väina) nime all, mis sajandite kestel on olnud Briti meremeeste julguse piirpostiks. Nad lootsid leida selle kaudu lühima tee Kaug-Itta. Kaardil võib Lancasteri väina näha päris eeskujuliku, avara ning lahitse mereteena, kuid tegelikult pole see sugugi nii.

Peaaegu alati, isegi sel lühikesel ajastul, kui laevad julgevad sõita kaugele Põhja-Jäämere vetesse, on see äärmiselt ohtlik ning jääpanku täis tuubitud kanal. Selle piirkond ulatub kohati 50 kuni 150 miili laiuseni ning 800 miili pikkuseni. Kogu selle traagilise aja jooksul kestel on ainult ühel laeval õnnestunud läbi pääseda ühest Nord-West-Passage'i otsast teise.

Laev, mis selle vägiteoga toime tuli, oli 1902.—1903. a. Amundseni väike „Gjoa“. Pärast kaheaastast kibedat võitlust jääpankadega läks tal korda viimaks läbida läänepoolsest otsast idapoolsele, jõudes viimaks tugevasti muljutuna Baffini lahte.

Kui ületada Lancasteri väina lõunapoolne kallas, siis asetseb seal Pond's Inlet saareke, mis kujundab tähtsat kuningliku Kanada ratsapolitsei posti, mis on varustatud telegraafijaamaga.

1917. a. keegi Robert Jones'i nimeline kaupmees, kes oli pärit Newfoundlandist ning varem teeninud ohvitserina ühel Kanada valitsuse aurikul „Arctica“, asutas karusnahkadega kauplemise keskuse Patricia Riverist mõne miili kaugusel. Tänu oma lahkete kaasmaalaste newfoundlandlaste toetusele hakkas ta äri peagi õitsema.

Pärast mitmeaastast kauplemist hakkas ta tundma igatsust tsiviliseeritud maailma järele. Et laev, millega ta oli kavatsenud ära sõita, ei jõudnud raskete ilmastikuolude tõttu päralt, otsustas ta alustada oma teekonda jääd kaudu. Võttes enesega kaasa suure hulga karusnahku, mis moodustasid enesest päris kena varanduse, asus Jones täiesti üksinda teele. Kuid enne kui ta jõudis ära käia 18 miili, tapeti ta eskimode poolt.

Kuningliku Kanada ratsapolitsei saatis 1921. aastal polaarmaade veteraani, seersant Alfred Joy Pond's In-

leti saarekesele jälitama mõrtsukatööd. Olles rõivas-
tatud eskimode moe kohaselt, kandes karusnahkset
kuube otse ihul ning jalas polaar-karusnahkseid
pükse, sukki ning põlvedeni ulatuvaid hülgelahast
säärspaid, asus ta teele, joostes kogu aja saani kõr-
val. Kaasas oli tal ainult üks eskimo. Ühes päris-
maalaste külas, mis asetses Lancasteri väina lähedal,
avastas Joy mõrva jäljed. Crawfordi väina juurest,
250 miili kaugusel Pond's Inletist, leidis ta tapetud
mehe laiba, kus see lebas üle aasta ühel kaljuveerul.

Arctic Bay's (Polaarlahe ääres) sattus ta juhuslikult kokku meestega, kes olid teadlikud mõrvast. Ta vahistas neist kolm ning viis nad enesega kaasa.

Nüüd alustas telegraaf kohe tegevust, läkitades teate Ottavasse, mis liikudes käänuna ümber manner-
maa, jõudis otsaga Hudsoni lahes asetsevasse politsei-
jaoskonda, kust see otsekohe edasi kanti tuhande miili
kaugusele peakorterisse. Nüüd hakkas ka „seaduse-
aparaat“ teotsema, saates välja ühe Kanada kohtuni-
ku, valitsuse prokurööri ning kaitsja-advokaadi aruta-
ma asja.

Nookudla nimeline, toreda välimuse ning laiade õl-
gadega eskimo, kes oli korda saatnud selle mõrva, leiti
süüdi olevat ning saadeti Stoney Mountaini karistus-
vanglasse, kus ta hiljem suri. Need lihtsameelsed ning
algelised looduselapsed kardavad ning austavad süga-
vasti seadust. Kõik kauge põhjamaa elanikud nagu:
eskimod, indiaanlased, trapperid, kaupmehed ja kulla-
otsijad on teadlikud, et kui keegi neist peaks patus-
tama seaduse vastu, siis mõistetakse tema üle kohut,
hoolimata kullust, ajast ning vaevast. Ning juhu!, kui ta
leitakse süüdi olevat, ootab teda raske karistus.

Umbes 500 miili kaugusel lõuna pool Pond's Inlet
saarekest, toreda maalilise fjordi kaldal, mida üm-
britsevad udused mäeharjad, asetseb järgmine kuning-
liku Kanada politseijaam (jaoskond). Ta nimi on
„Pangnirtung“, mis tähendab pärismaalaste keeles koh-
ta, mis rikas põhjapõtradest. „Pang“, nagu teda tava-
liselt lühendatult kutsutakse, asetseb Cumberlandi lahe
otsas ning temast on aja jooksul kujunenud vanade šoti
valaskalapüüdjate Mekka. Kui laskume veel 500 miili
võrra lõuna poole, siis jõuame Hudsoni merekitsusse,
kus asetseb kaks politseijaama: Lake Harbour põhja-
poolisel kaldal ja Port Burwell mandril — otse kanali-
suidme kohal. Paljude kummaliste seikluste hulgas, mida

Kaart kujutab kohti, milledest juttu kirjutises

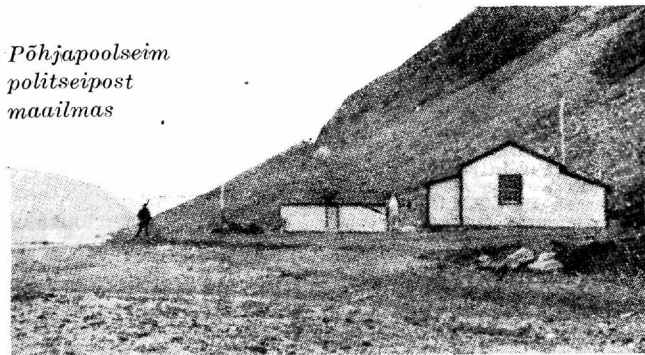
on üksikuil politseinikel tulnud polaarmaaladel läbi teha,
pole siia maani veel ühtki kummalisemat kuulnud, kui
see, mis juhtus korporal MacInnesiga, kes teenis Port
Burwellis. Umbes paar aastat tagasi, keegi fanaati-
line eskimo, nii kummaliselt kui see ka ei kõla, kes
kandis tsiviliseeritud nime Miller, hakkas esinema jut-
lustajana Leaf Riveris, Ungava ümbruses. Ta hakkas
kandma rõivaid, mis koosnesid kuuest ning turbanist,
kuna ta kogudus oli enesele leiutanud terve rea süm-
boolseid esemeid, milledega kaunistas oma riideid ja
lippu.

Paljudel neist usuvendadest rippus riietel mitme-
suguseid ilustisi, mida nad liigutasid üles-alla, vasta-
valt oma pattudele ja lunastustele.

1931. aasta talvel liikusid need fanaatilised usu-
määratsejad uhkeldades oma lippude ning teiste asja-
dega mööda maad. Nad hakkasid harrastama sarnast
usulist kommet, et sellega sattusid otse hüsteerikasse.
Ning täiesti vääriti tõlgendades üht Vana Testamendi
salmi, mida Miller oli lugenud eskimokeelsest piiblist,
nad on tulnud otsusele, et neile on Jumalast antud võim
kõik lasteta naised kividega surnuks visata! Et paljud
eskimo naised olid lasteta, muutus olukord väga tõsiseks.
Keegi pärismaalane, kelle naine oli märgitud maha-
nõttimiseks, kihutas 250 miili läbi lume ja jää kuning-
likku Kanada politseijaoskonda abi otsima.

Korporal MacInnes tõttas mehe seltsis tagasi Leaf
Riverisse, ning jõudis väikeste lumest hütkete juurde
veel parajal ajal. Ta viis Milleri enesega Chimosse
kaasa, mis asetses sealt 60 miili kaugusel, kus elas üks
pärismaalasest tõlk, kes kõneles ladusalt mõlemat
keelt. Tõlgi abil läks korporalil pärast pikki vaidlusi
korda usumääratsejat viia veendumusele, et ta on tõl-
gitsenud päris vääriti pühakirja. Ning siis tõttasid
koos jälle Leaf Riveri tagasi, kus naised olid vahepeal
muutunud poolhullumeelseiks hirmust. Kainestunud
ning arusaamisele viidud Miller tühistas jalamaid vere-

Põhjapoolseim
politseipost
maailmas

Bill Carlyle — ameerika rongiröövel

Terved tunnid kestis metsik tagaajamine, kuid põgenikul, kes tundis mägedes vähemagi teeraja, õnnestus jällegi õnnelikult pääseda jälitajate küüsis. Olukorra tundmine osutus talle väga tähtsaks, sest õo saabudes oli ta juba kaugemale eemaldunud ametnikest. Ameti-võimud otsustasid loobuda tema edaspidisest otsimisest ning pöördusid abi saamiseks ülemuse poole. Mõni päev hiljem tervelt 200 meest, kelledest palju oli endisi ratsaväelasi, asus Bill Carlyle'i otsima. Ajal, millal teda otsiti mägedes, pöördus julge bandiit jälle lausmaale, korraldades seal uue rongirüüstamise, kattis hoolsasti oma jäljed ja siirdus Central Citysse oma pühapäevakooli. Seal põhjendas ta oma pikaajalist äraolekut ühe sugulase raske haigusega, kelle haigevoodi juures ta oli viibinud. Kuid pärast seda retke elas Carlyle võrdlemisi vaikset ning eeskujulikku elu, käis kirikus, pühapäevakoolis ning jätkas tantsu- ja muusikatunde. Kuid keegi poleks sõندانud selles peene välimusega, maheda häälega auväärse noormehe kahtlustama hakata üldtuntud kartmatut rongiriisujat Bill Carlyle'i. Umbes paari aasta kestel elas

bandiit vaheldumisi auväärse kodaniku ning seaduse poolt lindpriiks kuulutatud riisuja elu, varjates oma kahepaiksust täpselt sama hoole ning oskusega, nagu seda tegi dr. Jekyll. Terve aasta valvasid politseipatrullid ja ratsaväeosad ümbruskonna teid; neid aitas veel raudteepolitsei detektiivide kaader. Vahetevahel möödusid ratsaväeosad mõne sülla kauguselt tema peidupaigast ning otsisid teda farmidest, kus ta varemalt oli varjunud. Kuid kõigest hoolimata jäi ta tabamata. Viimaks 22. aprillil 1928 korraldas ta uue rongiriisumise, kus ta ka tabati.

Aprill oli nähtavasti õnnetuks kuuks üksildasele bandiidile. Olles edukalt toime pannud rongil riisumise, jõuti talle kahe tunni pärast jälile ning tabati. Ta viidi kohe Rawlinsi, kus ta anti tugeva valve alla ning paigutati luku taha. Pidades silmas, et ta oli põgenenud vang, siis ei peetud enam kohut ta üle, vaid saadeti 11. mail otse vanglasse. Vanglas oli Carlyle sama taltsas kui ta vabaduses oli olnud julge. Varsti seati ta eeskujuks teistele vangidele, sest ta alistus sõnakulelikult vangla korrale ning pühendas kogu oma vaba

tööks antud käsu. Kui täieline rahu ja kord on uuesti jalule seatud, sõandas korporal MacInnes viimaks tagasi pöörduda oma jaoskonda.

1932. a. oli mitmes Polaarmaa osas palju rahutusi eskimode hulgas, kus mõningad neist oma nõiaarsti õhutusel olid tagasi pöördunud oma esiisade usku ning hakanud korraldama jubedaid ja metsikuid suguharu pidustusi.

Vaased eskimod! Nad vajavad hädasti juhtivat kätt. Kui rahvas kui niisugune elab veel mitmes suhtes nagu ürgsel kiviajal. Kuid selle sõbraliku, heasüdamliku ning heatahtliku rahva kohal on kahjuks nüüd halastamatult kummitamas väljasuremise oht.

Valge inimese tulek kaugesse põhja on riisunud eskimolt palju tema endisest vanaaja leidlikkusest. Tal puudub täiesti indiaanlasele nii omane tung vabaduse järele ning on juba harjunud sellega, et ta oleneb kaupmehes nii mitmes asjas, nagu toidu, riietuse või relvade poolest. Ta käsi käiks õige halvasti ning elamisvõimalused muutuksid küsitavaiks, kui näiteks mingil põhjusel Polaarmaa rebased muutuksid haruldaks või kaoksid hoopis, kellede nahk on ainsaks väärtuslikuks karusnahaks, mis kättesaadav Kaug-Põhjas. Kokkupuutumine valgetega õõnestab tunduvalt tema lihtsameelsust ning enesekindlust. Kanada valitsus, kes kuningliku Kanada ratsapolitsei kaasabil teeb kõik, mis iganes seisab tema võimuses, et parandada nende elujärge ja hoolitseda nende heaolu eest. Ta

teostab isalikku järelevalvet, muretsedes neile arstmeid ja muid vajalikke tarbeaineid ning varustades haigeid ning vanu toiduainetega, mida võimaldab tasuta fond, mis asutatud eskimode abistamiseks. Kuid igatahes ka see aeg pole enam kindlasti kaugel, kus valitsusvõimud leiavad tarvilikuks hakata kokku koguma mööda maad laialipaisatud suguharusid, sest Kanadas võib ligikaudse arvestuse järgi olla kõigest umbes 7000 eskimo ümber, ning koondama mõnele elamiseks soodsamale kohale, kus oleks kalu ning puid kergemalt saadaval, kus võiks isegi ka vili tärgeta ning kus kliimaatilised olud oleksid soodsamad. Ühtlasi muutuks see koondatud elukeskus valitsuse monopoliks ning iga pärismaalane muutuks seega riigi hoolaluseks. Kuid praegusel silmapilgul kannab eskimode eest hoolt käputäis vahvaid ratsapolitseid, kes valvavad seda avarat ja kurblikku maad. Polaarmaade saartel teenib 15 ratsapolitseinikku — „mountie'd“ ning neile külgneval mannermaal umbes 25 meest, keda kokku on kõigest 40 hinge. Need ametnikud kannavad vastutust umbes 20.000 miili pikkuse rannaliini piirkonna politseitegevuse eest; nad valvavad, et salakütid ei tuleks sinna tapma loomi ega ekspluateerima pärismaalasi, mis aga kindlasti juhtuks, kui seal puuduks politsei. Samuti tuleb neil tegelda arvurikaste kummaliste juhtumitega, mis seal pidevalt aset leiavad, peamiselt just heatahtlike ning lahete korralvalvuritena.

aja ehteasjade ja kaunistuste valmistamiseks, milledest tal mõningaid läks korda vangla ametnike lahkkel kaasabil müüta ning mõningad annetas ta vaestele.

Õmblustöös oli ta palju osavam kui paljud naised ja vangivalvurid sageli kasutasid ta oskusi. Suurema osa teenitud sissetulekust paigutas ta väärtfaberisse. See kummaline riisuja avaldas nii suurt mõju oma valvureile, et 11. sept. 1929. aastal lühendati tema karistusaega 25 aastalt 15 aastale. Ühtlasi anti talle ka lootusi enneaegseks vabanemiseks.

See võimude poolt osutatud suuremeelsus ei avaldanud rõõvlike mingit mõju, sest et ei vajanud sugugi nende armu ning naeris endiselt kõigi takistuste üle. Kaks kuud hiljem (15. nov.), asudes uuele töökohale ühte vangla pesutöökotta Rawlensis, peitis ta enese särkide virna alla pakk-kasti põhja, mis kinni naelutati ning saadeti siis kuhugile kaugemale nurka. Tervelt kolm päeva ning kaks ööd viibis ta kastis, hoides oma suud kogu aja ühe prao kohal, seega hinge sees hoides. See seiklus olevat ta enese ütluse järgi olnud ta elus raskeimaid. „Ma astuksin meelsamini saajale relvastatud mehele kartmatult vastu, kui poeks veel korraks pakk-kasti,“ tunnistas ta avameelselt pärast oma lõplikku tabamist. Carllyse oli kastis istunud juba üle kahe tunni, kui ta tõsteti vagunisse ning sõidutati välja vangla väravaist. Sellele oli järgnenud uus igav ootamine raudteejaamas ning siis tugev raputus ning pöritus kaubavagunis, mille tee kulges mööda mägesid. Viimaks ühes väikeses kaevanduselinnas tõsteti kast ühes oma elava koormaga vagunist pudukaupluse ette kõnniteele. Nüüd Carllyse, kes hakkas juba meelt heitma, kas tal üldse õnnestub pääseda elusana kastist, kuulis kedagi lähenevat ning hakkavat kastilaudu peitliga lahti kangutama.

Pudukaupmehe üllatus.

Õnneks oli õige kastikülg pööratud ülespoole. Kui kasti lauad pealt ära võeti, ei paistnud Carllyse välja, sest ta oli ennast hoolsasti peitnud suure särkidevirna alla. Otsustanud, et nüüd on saabunud paras hetk põgenemiseks, hüppas ta äkki kastist välja. Ning enne kui kaupmees oli jõudnud toibuda oma üllatusest, haaras Carllyse tal kraest kinni ja tiris tagasi kaupluse. Seal sidus põgenik ta hoolsasti kinni, valis enesele uue sobiva ülikonna, täitis oma taskud leitud rahaga ja rändas uuesti päikesepaistelisse ja seiklusrikkasse maailma tagasi. Kuid Carllyse'il polnud enam võimalik tagasi pöörduda ei Central Citysse ega Denveri, sest tol ajal, kui ta viibis vanglas, olid nende linnade üllatunud elanikud tutvunud ajalehe kaudu tema seiklusriikka kaksikeluga. Nüüd oli tal auväärse kodaniku ning pühapäevakooli õpetaja osa mängimisel - lõpp. Kuid Carllyse'i julgusel polnud mingit piiri! Tal ei tulnud mõttessegi pöörduda „õigele teele“ või hakata elama korralikku elu, sest temast oli aja jooksul saanud veendunud ühiskonna vaenlane. Veel samal päeval, kui ta õnnelikult pääses pakk-kastist, tõttas ta pärast einet rongile, et sõita Rock Riverisse, Wyomingi maakonda.

Videviku saabudes võis ta juba kaugelt näha läheneva Union Pacifici kiirrongi tulesid.

Carllyse veeretis hiiglakaljumüraka otse alla raudteele ning jäi rahulikult ootama, kuni rong oli viimaks sunnitud hingeldades peatuma. Seekord ta ei tülitanud rongi teenijaskonda, kes kõik arvasid, et see kaljurahn oli juhuslikult iseenesest langenud teele. Sellal, kui nad olid kibedasti ametis takistuse kõrvaldamisega, ilmus Carllyse täiesti ootamata rongile, käis vabalt kõik vagunid läbi ning korjas kõigi meessõitjate raha ja väärtasjad kokku. „Olge täiesti rahulikud, mu härrad!“ ütles ta naljatades. „See olen ainult mina, Bill Carllyse, kes tahab teie raha, aga mitte teie elu. Palun

annetage heldelt, ärge püüdke midagi ulatada daamidele, sest nende vastu on mul alati aukartust, seepärast nad jäävadki puutumata, niikaua kui neil on minuga tegemist. Sama on kehtiv ka raukade ning laste kohta.“ Ning siis lisas ta veel, et sõdurid ega mereväelased ei tarvitse teda karta, ja jätkas: „Ma kudusin sõja ajal terve hunniku sokke ning kampsuneid sõdureile“. Ta hoidis revolvrilt vasakus käes ning parema otsis põhjalikult reisijate taskuid. Kui rong uuesti hakkas liikuma, oli Carllyse juba jõudnud viimase vaguni tagumisele platvormile, hüppas rahulikult maha ning kadus pimedusse. Kui konduktor ja vagunisaatja tagasi jõudsid, olid nad hämmastusest otse keeletud, kuuldes, et selle lühikesse peatuse ajal olid reisijad paljaks riisutud. Ka vedurijuht ega kütja ei teadnud midagi asetleidnud rõõvimisest seni, kuni nad sellest kuulsid konduktori käest.

Telegramm.

Wyomingi maakonnas asetsevast Casperi jaamakesest saatis Carllyse Union Pacific raudteetalitusele väljakutsuva telegrammi, milles ta avaldas tänu nähtud vaeva eest. See kõlas järgmiselt:

„Mu härrad, olen teile lõpmatult tänulik, et te alaliselt kannate hoolt mulle rohke tarvitajaskonna hankimise eest, mis mitmekordselt tasub minu vaeva. Ma ei suuda kujutleda, kuidas ma üldse saaksin läbi ilma teie lahke kaasabit. Ühtlasi palun edasi anda minu siiramad tervitused teie käsutuses olevaile väärikaile detektiividele. Nad on teile kindlasti auks ning uhkuseks. Bill Carllyse.“

Kuid sellel viimasel riisumisel ei olnud pikka iga. Olles sellest solvatud enam kui kunagi varem, tsviivling sõjaväevõimud tulid nüüd üksmeelsele otsusele: tabada põgenik elusalt või surnult. Ümbruskonnast värvati tuhat meest, kelledest moodustati päris kena sõjavägi. See hakkas nüüd hoolsasti läbi otsima „Laramie teraviku“ ümbruses asetsevaid künkaid ning orge, otustades avastada Carllyse'i peidupaiga.

Keset möllavat lumetuisku põgenes Carllyse raudteelt, kihutades farmist farmi nagu tagaetud loom. Vahel tuli tal isegi ööbida lageda taeva all ning madaga külmas lumehanges.

Vahel andsid talle ulualust lihtsameelsed cow-boyd, kes imetlesid ta hulljulgeid vägitükke ja ei söandanud teda üles anda võimudele.

Lõppeks muutus ta elu nii ebakindlaks, et tuli isegi ette päevi, millal põgenik polnud saanud raasugi toitu, ning öid, millal ta polnud saanud silmagi kinni. Kui politseipatrull juhtus mööduma ta pelgupaigast, pugest kärmesti kaljuserva taha, olles valmis ennast kaitsema viimase võimaluseni. Peaaegu alati oli Carllyse'i päästjaks osutunud ta harukordselt külm veri, mida ta kunagi ei kaotanud. Ainult äärmisel vajadusel oli ta otsustanud enesekaitseks tarvitada relva. Tänapühäl oli riisuja enesele ulualust leidnud Laramie ümbruses kellegi William Hill'i farmis. Kas liigest hirmust või imetlusest rõõvli julguse üle, oli Hill nõustunud isegi temaga einet jagama.

Päevad järgnesid päevadele ning varsti hakkas saabuma vali põhjamaa talv oma kärelda külma. Carllyse märkas rahutult üha sügavamale maale tungivaid politseiahelikke.

Ta kasutas kõiksuguseid kavalusi ja trikke, et juhtida jälitajaid kõrvale. Revolvrile ning püssiraudade sõõr tõmbus üha koomale ning Carllyse'i vabaduse piirkond muutus järjest kitsamaks.

Kaks ööd ning päeva rajas riisuja enesele teed läbi 4 või 5 jala paksuse lume. Tuisk pühkis minema vähemagi tee või jälje, tehes teda peaaegu nägemisvõimetuks. Ta kaotas viimaks igasuguse kujutluse ajast

ja asukohast. Olles surmani väsinud, laskus ta otse lumme ja jäi sinna magama. Ärgates alustas ta uuesti võitlust möllava tormiga. Ta kõrvad ning käed olid täiesti külmunud; ta jalanõud ja rõivad olid läbimärjad, liibudes jääkülmalt keha külge. Oli isegi juhtumeid, kus Carllyle oli kuulnud läheduses selgelt jälitajate hääli, kes möödusid temast rahulikult mõne sammu võrra. Möllava tuisu tõttu polnud neil võimalik täheldada. Olles meelegeitel toidupuudusest, ta siirdus viimaks lähemasse farmi, mis kuulus kellegi Bray-nimelisele lesknaisele.

Jõudnud elamu lähedale, pani Carllyle tähele, et politseipatrull oli parajasti läbi otsimas elamut ning selle ümber asetsevaid hooneid! Ta ootas kuni nad olid lõpetanud läbiotsimise ning minema sõitnud. Siis astus ta rahulikult üle õue ning astus majja, kus ta sattus vastamisi üllatunud ning ehmunud perenaisega. Rahulikult teatas ta temale, et tal ei tarvitse tunda mingit hirmu oma elu ega vara pärast ning palus ainult sööki ja luba kuivatada oma rõivaid. Selle öö veetis Carllyle põrandal, soojendades ennast kerratõmbunult suure

raudahju ees. Päevatõusul oli ta juba jalul, riides ning valvel.

Võttes kiirelt einet, mida perenaine oli talle valmistanud, sai ta otse nagu elektrilöögist rabatud, kui ta kuulis maja õuel häälteköminat. Vaadanud aknast välja, silmas ta läbi tuiskava lume inimkogusid, kes astusid hobustelt maapinnale.

Saabujad kuulusid politseipatrulli, kes olles liikunud kaks ööd ja päeva põgeniku jälil ja olid viimaks välja jõudnud farmi. Suure rutuga tänas riisuja ehmunud perenaist, hüppas kärmesti aknast välja ning kadus möllavasse marru.

Politseisalk, keda juhtis šeriff A. Roach, kuuldes klaasikildude klirinat ning nähes väljahüppavat Carllyle'i, hüppas uuesti sadulasse ning hakkas talle järele kihutama.

Jõudnud mõnesaja sammu kaugusele, peitis ta enast lumehange, kuna tema jälitajad, kelle hobused liikusid kõhuni lumes, möödusid temast rutuga.

(Järgneb.)

Paide Politseiametnike Kogu tegevusest

Paide Politseiametnike Kogu korraline üldkoosolek peeti Paides politseijaoskonna ruumes 8. märtsil 1940. Koos oli 23 liiget. Koosoleku avas ja juhatas Kogu esimees komissar V. Põder, protokollis asjaajaja L. Laks ja konst. A. Raudve.

1939. a. tegevuse aruanne võeti vastu ühelhäälel. Läänud aasta tegevusest üldks nimetada: 1. jaanuariks 1940 oli liikmeid 65; neist lahkus aasta jooksul 8 ja tuli juurde 8; juhatusse koosolekuid on peetud 26 ja üldkoosolekuid 1; sissetulekut on saadud peamiselt asjade loteriist ja liikmemaksudest; laskealal on korraldatud Kogu liikmeile laskevõistlusi rohkete auhindadega; spordialal on muretsatud spordiabinõusid, ehitatud võrkpalliplats ning toetatud rahaliselt prefektuuri poolt korral-

datud võistlusi, kultuurialal on ostate- raamatuid ja tellitud ajakirjan- dust; pealeselle on Kogul renditud kaks viljapuuaeda. Eriti edukalt on töötanud Kogu Abiandmise Kassa, mis on leidnud rohkem kasutamist ning mille tegevus üha laieneb.

1940. a. tulude-kulude eelarve võeti vastu üksmeelselt tasakaalus kr. 750.—. Suuremad kulutused on ette nähtud laskeasjanduse, spordi ja kultuurilise taseme tõstmiseks.

Samuti võeti vastu ühelhäälel Abiandmise Kassa eelarve, tasakaalus kr. 4392.42. kusjuures laenuleht otsustati võtta 6% ja hoiustelt maksta 3%.

Abiesimehe kohale valiti poliitilise politsei v.-assist. J. Jürimaa. Juhatusse liikmeiks krim.-kom. K. Michelson, kom. P. Kraav ja konst. A. Vehik. Revisjonikomisjoni liik-

mete arv määrati kindlaks kolmele, kuhu valiti: esimeheks kom. P. Kutsar ja liikmeiks v.-assist. H. Veem ja konst. O. Teder. Esindajaks Keskkogu Nõukokku kom. K. Michelson. Abiandmise Kassa tööjõududeks: assist. B. Raadik ja asjaajaja L. Laks. Siin nimetatud valimised toimusid kõik ühelhäälel.

Toetajate liikmete liikmemaksuks määrati kr. 5 aastas.

Endise Järvamaa Politseiametnike Kogu Likvideerimise Komisjoni poolt anti üle Kogule kr. 75 vallasvara muretsmiseks, millise summa Kogu vastu võttis tänuga.

Käesoleva aasta algul Paide politsei naispere agaral kaastegevusel korraldati Paide politseijaoskonna ruumes omavaheline teeõhtu, mis leidis rohkem osavõttu ning õnnestus hästi.

V. P.

Suusatamisvõistlusi Narva politseis

Narva Politseiametnike Kogu Spordisektsioon korraldas oma liikmeile Narvas 11. ja 16. märtsil s. a. võistlused 10 km patrull- ja üksiksuusatamises.

Politseiüksuste vaheline 10 km patrullsuusatamise võistlus toimus vormis ja rakmeis, kusjuures üksuse meeskond koosnes kolmest suusatajast. Igal võistlejal tuli pärast 5 km läbisõitmist lasta sõjapüssist 200 meetrilt viis lasku rinnakujusse. Laskmisel iga tabamus kujusse andis meeskonnale 30 sek. ajaedu, kuna kaju mittetabamine lisas 10 minutit meeskonna ajale. Politseiametnike Keskkogult oli välja pandud ränd-

Võistlusel esikoha saavutanud suusatajad

auhind 10 km patrullsuusatamise võistluse võitjale, kuna Spordisektsi-

oonilt oli rändauhind 10 km üksiksuusatamise võistluse võitjale. Võistluse algus ja lõpp oli prefektuuri kantselei ees. Võistlusmaa oli valitud üle Narva linna karjamaa, üle Pähklime läbi Pritsna männiku ja sealt tagasi. Laskmine toimus Narva sõjaväe laskerajal. Mõlemal võistluspäeval oli ilm päikesepaisteline ja lumeolud olid võrdlemisi head.

Politseiüksuste vahelise 10 km patrullsuusatamise võistluse võitis Narva 1. politseijaoskonna meeskond, koosseisus: allkonstaabel V. Ahas, van.-kordnik J. Villo ja kordnik A. Nurmiste, ajaga 46 min. 58 sek., võites esmakordselt Politseiametnike

Keskkoogu rändauhinna. 10 km üksiksuusatamise võistluse võitis kordnik A. Nurmeste, ajaga 42 min. 20 sek., võites samuti esmakordselt Spordisektsiooni rändauhinna, kuna möödunud aasta suusatamisvõistluse võitja konstaabel A. Kivisto suruti pinevas võistluses koguni kolmandaks.

TEHNILISI TULEMUSI:

10 km patrullsuusatamises laskmise ga: 1) Narva 1.

politseijaoskonna meeskond, koosseisus: allkonst. V. Ahas, van.kordn. J. Villo ja kordnik A. Nurmeste, aeg 46 min. 58 sek. ja 7 tabamust; 2) Narva 2. politseijaoskonna meeskond, koosseisus konst. H. Voitk, A. Kivisto ja kordnik J. Tamm, aeg 50 min. 05 sek. ja 10 tabamust; 3) Narva politseijaoskonna meeskond, koosseisus: van.kordn. A. Kolle, kordniku k. t. A. Saksladu ja E. Männik, aeg 56 min. 45 sek. ja 8 tabamust.

10 km üksiksuusatamises: 1) kordnik A. Nurmeste — Narva 1. jaosk. — aeg 42 min. 20 sek., 2) agent G. Puusepp — Narva pol. pol. — aeg 42 min. 55 sek.; 3) konstaabel A. Kivisto — Narva 2. jaosk. — aeg 43 min. 33 sek.

Suusatamisvõistlusil, mis viidi läbi ladusalt ja hea korraldusega, oli peakohtunikuks abikomissar E. Nõu ja peakorraldajaks Spordisektsiooni abiesimees konst. R. Haavalaid.

22. märtsil s. a. pühitses Paide kriminaalpolitsei assistent Bernhard Raadik oma 40. sünnipäeva.

Juubilar sündis Viljandimaal Kabala vallas taluperemehe pojana. Hariduse sai Põltsamaa Aleksandri koolis, mille lõpetamisel astus vabatahtlikult Vabadussõtta koos oma kolme vennaga. Politseiteenistusse astus 1. oktoobril 1922 kantseleiametnikuna, 1. juunil 1925 määrati Paide Kriminaalpolitsei registraatoriks ja sama aasta 1. detsembrist assistendiks, kus on teeninud vahetpidamatult tänaseni. Seega täitub juubilaril eelolevas maikuus 20 aastat riigiteenistust ja 1. juunil 15 aastat vahetpidamatut teenistust Paide Kriminaalpolitseis, olles seega asutise „vanavaraks“.

Oma küllaltki pingutava kutselise töö kõrval on juubilar leidnud aega ja tahtet tähelepanuväärivalt kaasa-töötamiseks ka seltskondlikul alal. Nii on ta tegev Paide Matmiskassas asutaja-juhatusliikmena, Järvamaa Politseiametnike Kogu asutaja-juha-

Assistent B. Raadik 40-aastane

tusliikmena, Paide Politseiametnike Kogu Abiandmise Kassa asjaajajana selle ellukutsumisest saadik, Kaitseliidu Järva maleva Paide malevkonna käskudetahtja pealikuna, adjutandina ja sekretärina, Paide Malevkonna Laskurklubi tegev- ja juhatusliikmena.

Selle mitmekülgse tegevuse hulgast peab eriliselt välja tõstma juubilariteeneteid laskespordi innustamise alal Paide politseiperes, kus ta on muide parim laskur ja sellena korduvalt kaitsnud nii politsei kui ka rahvusvärve rahvusvahelisel võistlusil.

Teenete eest omab juubilar Valgetähe V klassi teenetemärgi, Kaitseliidu Valgeristi III klassi teenetemärgi, Eesti Vabadussõja mälestusmärgi, Läti Vabariigi 10 a. iseseisvuse mälestusmärgi ja Läti Aizsargide Liidu hoolsusmedali.

Sõprade ja kolleegide poolt juubilarile tema meheikka jõudmisel kõige soojem käepigistus ja soov õnnelikuks edasiseks eluks ning teotsemiseks.

—rn.

Politseitalituse poolt antud load

laskerilistade ja -moonaga kauplemiseks: Gustav Jaani p. Bartelsile Leisi alevikus, maksvusega 11. novembrini 1940, August Jüri p. Lubjale Mustvees, Tartu 49, maksvusega 23. novembrini 1940, Karl Mihkli p. Lorentzile Türil, Viljandi 10, maksvusega 24. novembrini 1940, Jaan Ferdi p. Klasmannile Rakveres, Tallinna 36, maksvusega 27. novembrini 1940, Arnold Mihkli p. Leesmaale Avanduse vallas, Simunas, maksvusega 27. novembrini 1940, Vaivara Majandusühingule Vaivara vallas, Uue-Sõtke külas, maksvusega 7. septembrini 1940, Vilhelm Jüri p. Bergmanile Tõrvas, Tartu 1, maksvusega 23. novembrini 1940, Karl Andrese p. Kivile Antslas, Jaani 2, maksvusega 16. detsembrini 1940, Juuli Loorentsi t. Ahtmale Kilingi-Nõmmes, Pärnu 34, maksvusega 9. detsembrini 1940, Sõjaväe Majandusühingule Tallinnas, Pikk 11, Tartus, Võidu 3, Võrus, Jü-

Ametlik osa

ri 5, Rakveres, Lai 17, Pärnus, Kalevi 27, Narvas, Malmi 1, ja Viljandis, Tartu 9, Hugo Tooma p. Pärnale Nõmmel, Pärnu 94, maksvusega 19. detsembrini 1940, Oskar Peetri p. Ritsonile Valgas, Kesk t. 10, maksvusega 22. detsembrini 1942, Tallinna Linna Pandimajale Tallinnas, Maneesi 4, maksvusega 5. jaanuarini 1941, Aravete Tarvitajateühisusele Albu vallas, Aravetel, maksvusega 22. detsembrini 1940, Gustav Otto p. Laasile Paides, Turuplats 17, maksvusega 4. jaanuarini 1941, Mats Matsi p. Arrole Abjas, maksvusega 31. detsembrini 1940, Valter Villemi p. Kariisile Haapsalus, Karja 14, maksvusega 1. jaanuarini 1941, Hans Andrese p. Saulile Märja-

maa alevikus, Pärnu mnt. 26, maksvusega 31. jaanuarini 1941, Erich Jakobile Vanajanile Lihula alevikus, maksvusega 1. jaanuarini 1941, Abja Majandusühingule Abja vallas ja külas, maksvusega 11. jaanuarini 1941, U/Ü. „Varustaja“ omanikele Robert Männikule ja Ernst Kirikalile Viljandis, Tartu 1, maksvusega 31. detsembrini 1940, Julius Adami p. Tibbingile Võrus, Tartu 11, maksvusega 11. jaanuarini 1940, Paide Kaubatarvitajate Ühisusele „Iva“ Paides, Pikk 1, maksvusega 31. jaanuarini 1941, Väike-Maarja Tarvitajateühisusele V.-Maarja ja Vao vallas, Kiltsis, maksvusega 31. detsembrini 1940, Rudolf Augusti p. Veskele Võrus, Jüri 16, maksvusega 19. veebruarini 1941, Friedrich Hansu p. Martinsonile Tallinnas, Tartu mnt. 1, maksvusega 31. detsembrini 1940, Võhma Majandusühingule Imavere vallas, Jõravere külas, maksvusega 6. veebruarini 1941, Käina Majandusühingule Käina alevikus, maksvusega 25. novembrini 1940, Vol-

demar Jaani p. Kaasikule Põlva alevikus, maksvusega 5. veebruarini 1941, Rudolf Peedi p. Reilendile Kilingi-Nõmmes, Laada 10, maksvusega 19. veebruarini 1941, Senta Otto t. Martinsonile Kuressaares, Turu 1, maksvusega 23. veebruarini 1941, ja Antsla Tarvitajateühingule Antslas, Jaani 10, maksvusega 28. märtsini 1941;

laskemoonaga kauplemiseks: Jaan Juhani p. Teimannile Puka alevikus, maksvusega 25. novembrini 1940, Alviine Peetri t. Sabinile Rapla alevikus, maksvusega 1. jaanuarini 1941, Mustvee Majandusühingule Mustvees, Tartu 28, maksvusega 3. jaanuarini 1941, Fromhold Johani p. Kilomani-le Rõuge alevikus, maksvusega 28. jaanuarini 1941, Mustvee Majandusühingule Sadala vallas, maksvusega 17. jaanuarini 1941, ja Avinurme vallas, Mõisakülas, maksvusega 11. märtsini 1941, Johann Juhani p.

Lõmpsile Nuia alevikus, maksvusega 30. jaanuarini 1941, Harju Majandusühingule Vasalemmas, maksvusega 15. veebruarini 1941, Richard Aleksandri p. Hänilesele Suure-Jaanis, Pärnu 4, maksvusega 21. märtsini 1941, Alatskivi Tarvitajateühingule Alatskivi vallas ja as., maksvusega 18. veebruarini 1941, Lääne Majandusühingule Taebla vallas Palivere raudteejaama juures, maksvusega 20. veebruarini 1941, Riisipere Ühiskauplusele Nissi vallas, Ürjaste külas, maksvusega 6. märtsini 1941, Tallinna Eesti Majandusühingule Palivere alevikus, maksvusega 27. veebruarini 1941, Joosep Aleksandri p. Hallastele Keilas, Raekoja plats 4, maksvusega 20. veebruarini 1941;

laskeriistade parandamiseks: Jaan Peedi p. Soole Viljandis, Tartu 96, maksvusega 9. detsembrini 1940, Heinrich Johannese p. Hangile Haljala vallas, Maheda külas, maksvusega 24.

novembrini 1940, Karl Johannese p. Vederikule Keilas, Kalda 4, maksvusega 23. detsembrini 1940, ja Jaan Vaherile Kuigatsi vallas, Priipalu alevikus, maksvusega 1. märtsini 1941;

laskeriistade valmistamiseks kodukäsitööna: Johannes Peetri p. Nepole Kilingi-Nõmmes, Kiriku 16, maksvusega 28. jaanuarini 1942.

Politseitalituse direktori otsustega on tühistatud:

Kehtna vallas eluneva Aleksander Peetri p. Loide, Lahe vallas eluneva Alfred Augusti p. Treieri, Võrus eluneva Abram Borisi p. Munitsa, Tallinnas eluneva Hans Sõnno, Kaarma vallas eluneva Aleksander Taaveti p. Saia, Lümända vallas eluneva Juss Ado p. Alliksaare ja Lõuna vallas eluneva Peeter Otto p. Meerini laskeriista hoidmise ja kandmise load.

LÜHITE ATEID VÄLISMAILT

Berliini ekspertiisinstituut toob klassikalise näite sellest, kuidas järeletusametnik ei tohi käsitada asitõendeid. Instituuti saadeti spiraalpuur ja uksest väljasaetud tükk puuriauku, et teha kindlaks, kas puuriauk on tekitatud ligiläsnud puuriga. Uksest väljasaetud tükk oli värvitud õlivärviga. Puuril võidi kindlaks teha sama koosseisuga õlivärvi osakesi, millega oli värvitud üks, kuid paraku selgus, et agar politseiametnik oli kahtlusaluselt leitud puuriga puurinud võrdlusaugu sisse muritud ukseesse, et teha kindlaks mõlema puuriaugu kaliiber. Loomulikult ei saanud seesuguseil tingimustel värvidentsus etendada enam mingit osa.

Kahtlusaluse juurest leitud murderiista, jalaõu jne. ei tohi enne ekspertiisiks saatmist ei millekski muuks kasutada, kui vaid esemeko-haselt nii sisse pakkida, et tema juures edasisaatmisel midagi ei muutuks. Kui saadetakse ekspertiisiks näit. puur ja läbipuuritud uksetükk, siis mõlemad olgu pakitud eraldi.

*

Berliini kriminaaltehnili-ses instituudis lahendati järg-mised juhtumid:

Taluniku tubakapõld oli parimal kasvua ajal öösel kellegi poolt maha niidetud. Kahtlus langes ühele naab-rile, kes kandis kahjusaja vastu viha. Kahtlusaluse küünist leiti vikat, mis võeti juurd-luse juurde, sest arvati, et sellega on korda saadatud tubaka-põllu rikkumine. Samuti võeti juurd-luse juurde mahaniidetud tubakalehti

ja -varsi. Instituudis vikatit uurides avastati selle teral mitmel pool kinni-kuivanud taimeosi, mis pärast käsitamist klorolhydraadiga uuriti mikroskoobi all. Tulemuseks avastati mitu rakuelemente, mis on iseloomustavad tubakalehtedele. Seejuures peab alla kriipsutama, et mainitud ekspertiis, mis näitas, et vikatiga oli niidetud tubakat, võidi teostada täie kindlusega ainult seetõttu, et vikat oli pakitud tubakalehtedest eraldi ja seevõrd hoolsalt, et iseloomustavad taimeosad ei võinud sattuda vikatile asitõendite transporteerimisel.

*

Koloniaalkauplusse oli öösel sisse murdud läbi akna. Juhtumisi oli värvitud akent eelneval päeval jaapani emaillakiga ning värvipinnal leiduvate rüüstejälgede järgi otsustades pidi sissetungija määrima oma rõivaid. Kahtlus langes kellelegi töölisel. Viimase püksipõlvedel ja jophõlmadel leiduski valgeid määrdumisi, mida nähtavasti oli püütud eemaldada. Rõivaosad ühes akna värvimiseks kasutatud värviprooviga saadeti instituuti ekspertimiseks. Instituudis võidi kindlaks teha, et rõivail leiduvad värviretid ja aknalaualt võetud värviproov olid oma koostiselt täiesti identsed. Arvatavasti oleks käesoleval juhtumil olnud võimalik avastada aknalaual rõivastest puudutatud kohtades väga peenikesi riidekiude, mis sinna võisid kleepuda varga rõivaist, kuid nende otsimist ja ekspertimist peeti seekord ülearuseks.

*

Ühe mitmekordse maja trepikoja seinu ilustasid hommikuti korduvalt risti-rästi-käivad rennitaolised krohvirikked. Kahtlus langes ülemisel korral elutsevale restoranipidajale, kes tavaliselt hilja öösel saabus oma korterisse. Majaomaniku ja restoranipidaja vahel oli tekkinud mõningaid pahandusi. Avastanud ühel hommikul jälle värskeid rikkeid seinal, majaomanik teatas asjast kriminaalpolitseile. Uuritud tekitatud rikkeid, kriminaletnik võrdles nendega restor-pidaja korterivõtit, kuid see ei sobinud riketega, samuti puudusid tal vastavad märgid. Nüüd ametnik revideeris ka restor-pidaja rahakoti sisu ning leidsi rihade hulgast ühe metallraha, mille serv oli värskelt kriimustatud ja osalt kaetud valkja substantsiga. See raha ja seinalt võetud liimvärvi proov saadeti instituuti ekspertimiseks, kus selguski, et värviproov ja rahal leiduv substants olid koostiselt identsed. Kuna raha serv oli värskelt kriimustatud, siis võis oletada, et seinal tekitatud rikkeid pidi leiduma vaske. Rikkeist võeti proov ja uuriti seda omakorda, kusjuures osutuski võimalikuks avastada krohvis vaske (tegemist oli vaskrahaga).

*

Dr. Ferd. Terörde Heidelbergi ülikooli kohtumeditsiini instituudist uuris 606 mitmesugusesse elukutsesse kuuluva isiku sõrmeküünite all leiduvat mustust, et teha kindlaks, kas mainitud mustuses leidub verd ja seega lahendada küsimus, millise tähtsuse omab vere leidumine mõrvas

kahtlustatava isiku sõrmeküünte all. Uurimuse tulemusena selgus, et 195 isikul 606 hulgast leitud verd küünte mustuses, olgugi et kellegi vastu nendest polnud mingit mõrvakahtlust.

Kõige rohkem leidus verd naiste küünte all, näit. 18 perenaisest üheksal, 42 naisõpilasest neljateistkümmel. See on nähtavasti seletatav sellega, et naised panevad suuremat rõhku küünte eest hoolitsemisele, mille juures küünealune nahk saab vigastada, kuna perenaised lisaks sellele puutuvad veel kokku verd sisaldavate toiduinete (näit. toorliha, vorstid, kalad). Sellevastu raske töö tegijate küünte all leitud harvemini verd, mis tuleb nähtavasti sellest, et nende käenahk on parkunud raske töö tagajärjel.

On kord juba vere olemasolu kindlaks tehtud, siis võib edasi ka seda selgitada, kas on tegemist inimese või looma verega.

Seega vere leidumine mõrva kahtluse all seisva isiku sõrmeküünte mustuses ei tõenda otseselt mõrvast osavõttu, ja seda ka siis, kui küünte mustuses leitud veri osutus inimese vereks.

Rauga roim.

Täiesti seletamata mõrv leidis äsja aset ühes Burgundia külakeses Jouchère'is. Keegi Perrin de Marcheseni nimeline isik läks ühel päeval külastama oma elatanud tädi ja leidis kohale jõudes jubea vaatepildi eest: Vanakese laip lebas üleni veres tapetult põrandal ning oli kaetud voodilinadega, mida oli püütud põlema süüdata.

Kohale jõudnud politseinikul jäi vaid kindlaks teha, et õnnetu 80-a. vanake oli mõrvatud julmalt kepihoopidega, mis olid lõhestanud ohvri kõrva, purustanud pealuu, välja too-

nud ajud ning laiali paisanud toas verepripsmeid.

Et kummut, kus tapetu tavaliselt hoidis oma rahatagavara, oli lahti murtud ja tühjaks tehtud, polnud enam mingit raskust kindlaks teha, et jõukas naine, kes oli elanud oma raha sissetulekuist, oli mõrvatud mõne ulaka, ohjeldamatu roimari poolt. Kuid samal ajal, kui politsei oli parajasti tegemas oletusi arvatava mõrtsuka isiku kohta, teatati telefoniteel juurdlejale, et sama küla elanik François Ferrant on toonud Saulieni panga osakonda 70.000 fr. paberraha hoiule.

Maakonna prokuratuuri nõudel asuti otsekohe mehe ülekuulamisele, mille tulemusena ülekuulatav tunnistas end süüdi käesolevas mõrvas.

See on täiesti omapärane juhtum, et mõrvariks osutus 76-aastane rauk, kes nagu ootas 76-aastaseks saamist, et saada mõrtsukaks!

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—.

Pea- ja vastutav toimetaja: A. Liit. Tegev toimetaja: H. Põldvere. Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

F-a A. SCHEER

TALLINN, VIRU 4. TELEFON 444-82.

Töö kiire ja korralik.

Hinnad mõõdukad.

POSAMENDI-, PAELA- JA TRIKOOVABRIK

Valmistab: Seltsidele lipunõõri ja narmaid. Riigiametnikele vormiriietuse juurde õlapaelu, esitusvöösid jne., kõiksugu mööblinarmaid, topse ja nõõre siidist, puuvillast ja villast.

RESERVEERITUD

JAHIMEHED!

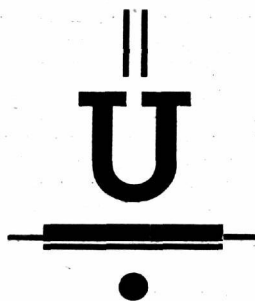
Meilt ja meie esindajailt kohtadel ostate kõige soodsamalt jahitarbeid, nagu 'suitsuta jahipüssirohtu „SOKOL“ 100-grammilistes plekk-karpides ja suitsuga jahipüssirohtu „PÕHJA-KOTKAS“ 100-grammilistes pappkarpides, padrunikesti (suitsuta ja suitsuga rohu jaoks), tonge jne. Peale jahitarvete pakume oma ladudest mitmesuguseid käsituskindlaid lõhkeaineid, lõhkekapsleid, süütenõõri jne.

LÕHKEAINETE JA SÜÜTEVAHENDITE KESKLADE

K-Ü. M. J. SEPP & K-O

Tallinn, Müürivahe 7-11.

Telefon 462-22.

A K T S I A S E L T S

ÜHISELU TRÜKIKODA

TALLINNAS, PIKK 42, • KÕNETRAAT 442-04

VALMISTAB MAITSEKALT JA PARAJATE HINDADEGA

IGASUGUSEID TRÜKITÖID

•
ROTATSIOONITRÜKK, NOODITRÜKK

RAAMATUKÕITMINE

•

HIND 30 SENTI